

ΤΕΧΝΗΚΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΜΙΧΑΗΛ Λ. ΡΟΔΑΣ

ΕΝ ΕΤΟΣ ΔΡ. 10—6 ΜΗΝΕΣ ΔΡ. 6

ΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠΤΑ 20

Ἀθήναι 3.—Ὀδὸς Βερανζέρου—3.

Ἀριθμὸς 8 — 16 Ἰουλίου 1916

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεατρικὸς Ναρκισσισμὸς, Παύλου Νιρβάνα.

Ἐνα Ντεμποῦτο διήγημα Διανυσίου Κοκκίνου.

Ἑλληνες Κλακέ ρ, ἐπιστολὴ Μίτσου Μυράτ.

Διάφοροι εἰδήσεις.

Ἡ «Ἐνσάρκωσις τοῦ ρόλου», Ἀγγλικὸν διήγημα

C. C. Andrews, μετάφρασις Ἀντωνίου Νίκα.

Κινηματογραφικὴ κίνησις.

Συναυλίαι.

Τὰ ἔργα τῆς ἐβδομάδος.

Ὁ «Θεατρῖνος τῆς ζωῆς».

Αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Δημοτ. Θεάτρου. Συνέν-

τευξις μετὰ τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Ρυκούδην.

Τὸ θέατρον ἐν διωγμῷ; Ἡ γνώμη τοῦ Διευθυν-

τοῦ τῆς Ἀστυνομίας κ. Ἐμ. Συμβρακάκη.

Ἀθηναϊκὰ θέατρα.

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ι. Παππαϊωάννου.

Ἡ Κα Κυβέλη εἰς τὸ «Κουρέλι».

Σπύρος Σαμάρας.

Ὁ δημιουργὸς τῆς Ἑλληνικῆς
ὀπερέτας κ. Ι. ΠΑΠΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΝΑΡΚΙΣΣΙΣΜΟΣ

“Ο,τι όνομάζω έδω θεατρικόν Ναρκισσισμόν, θά ήμπορουσε να όρισθῆ μ' ένα παράδειγμα.

Λέγουν ότι κάποιος ήθοποιός, παίζων τόν ρόλον του υίου εις ένα δράμα, παρασταθέν πρό έτων, παρουσιάσθη εις τήν σκηνήν με άψογον έξωτερικόν, όπως τó άπαιτούσεν άλλως τε ó ρόλος του. Τά μαλλιά του, μόλις άποσπασθέντα από τας περιποιήσεις του κομμωτοῦ, είχαν μοναδικάς άκτινοβολίας και ή χωρίστρα του ήτο χαραγμένη με μαθηματικὴν άκρίβειαν. Έξαφνα, εις μίαν σκηνήν, ή πτωχή μητέρα του ήρωος ώρμησε να έναγκαλισθῆ τόν υίου της μ' ένα αυθόρμητον κίνημα διαπύρου στοργής, σύμφωνα πάντοτε με τας σημειώσεις του δράματος. “Ο καλός μας ήθοποιός έκαμε τότε μίαν αυτόματον χειρονομίαν άμύνης, ή όποια δέν διέφυγε τούς θεατάς. Καί ήκούσθη ψιθυρίζων κάτι άπειλητικόν πρός τήν ήθοποιόν που έπαιζε τόν ρόλον της μητέρας. Τό κάτι αυτό, τó εκτός των σημειώσεων του δράματος, οι πλησιέστεροι θεατάι των πρώτων καθισμάτων τó διέκριναν και τó μετέδωκαν κατά λέξιν ως εξής :

— Σιγά, παληόγρηνα, να μή μου χαλάσης τήν χωρίστρα!....

Είς τó ιστορικόν αυτό παράδειγμα έχομεν τόν τύπον του θεατρικού Ναρκισσου. Είναι ó και ή ήθοποιός, που, παίζοντας όποιονδήποτε ρόλον, παίζουν κυρίως τόν ρόλον του έαυτοῦ των. “Η ώραιότης και ή νεότης των, φυσική ή τεχνητή, υποθετική ή πραγματική, είναι τó κύριον θέμα του έργου δι' αυτούς. Κυνηγοῦν τούς θαυμασμούς και τὰ χειροκροτήματα με ίερὸν πρᾶγματι ζήλον. “Αλλά τὰ κυνηγοῦν δι' ίδιον λογαριασμόν. “Ο ήρωας ή ή ήρωίς του δράματος είναι μία πρόφασις δι' αυτούς και ένα άνδρείκελον, επί του όποίου θά εκθέσουν τὰ ίδια των κάλλη και τήν ίδίαν γοητείαν. Έχουν θαυμαστάς, έχου θαυμαστρίας, έχου κατακτήσεις, επιδιώκουν νέας, πλουτίζουν κάθε βράδύ τὰ κεφάλαια της φήμης των. “Ο συγγραφεὺς και ó θεατρώνης, όπως ειπεν ένας Γάλλος εὐθυμογράφος, τούς κρατοῦν μεγαλοπρεπῶς τó κερί. Οι άψυχοι ήρωες των δραμάτων τούς μεταφέρου τὰ έρωτικά των ραβασάκια. Με όλα αυτά είναι κάποτε ύποφερτοι ήθοποιοί, αλλά θά τούς ήτο άδύνατον να γίνου μεγάλοι. Παίζοντες τόν ρόλον του έαυτοῦ των είναι φυσικῶς άδύνατον να εισέλθου εις τó πετσί του ήρωος τόν όποιον φιλοδοξοῦν να έναρκώνουν. Είναι καταδικασμένοι εις τήν μετριότητα.

Τὰ κρυσμάτα του θεατρικού Ναρκισσισμού δέν είναι σπάνια εις τó “Ελληνικόν θέατρον. Περισσότερον δικαιολογημένος εις τας γυναίκας, που παίζουν δευτερεύοντας και τριτεύοντας ρόλους, δέν αφήνει άπροσδλήτους και τούς άνδρας. Καί έτσι ήθοποιοί που θά ήμπορουσαν να κάμου και έρωτικῶς κατακτήσεις άκόμη, μόνον με τήν γοητείαν της τέχνης των, κατανοῦν αντιπαθητικοί, με τὰ τακερά βλέμ-

ματα που αναγκάζου εναν άθῶν δραματικόν ήρωα να εκτοξεύη πρός ώρισμένα σημεία της πλατείας ή τῶν θεωρείων.

Παράδειγματα θεατρικού Ναρκισσισμού θά ειχε να αναφέρῃ κανείς πολλά και άσειοτάτα. Έξωφρενικότερον όμως άπ' αυτό που θά διηγηθῶ, και τó όποιον όφειλω εις τήν προσωπικήν μου πείραν, άμφιβάλλω αν υπάρχει δεύτερον εις τόν κόσμον.

Είς κάποιο θεατρικόν μου έργον παλαιᾶς εποχής ó ρόλος ενός γυναικειου προσώπου μέσης ηλικίας έλαχεν εις γνωστήν ήθοποιόν, άποσυρθεϊσαν εκτοτε της σκηνής και άριθμοῦσαν περισσότερα θύματα παρά θριάμβους θεατρικούς. Πριν άρχίσου αι δοκιμαί ή συμπαθητική κυρία μου παρουσιάσθη άπομάσσουσα πύρινα δάκρυα.

— Ξέρετε .... εγώ δέν παίρνω ποτέ γεροντικούς ρόλους. Τόν έδέχθηκα πρός χάριν σας .... Έντελῶς για τó χατήρι σας!

— Τί θέλετε να γίνῃ τώρα;

— Ξέρω κ' εγώ;... Είναι άπαραίτητον να είναι ήλικιωμένη αυτή ή κυρία;

— Μά επί τέλους δέν είναι και μπαμπούγρηνα. Σαράντα έτων γυναίκα ...

— Γιατί να μήν είναι τριάντα; Βλάπτει;

— Έστω! Πρός χάριν σας τήν κάνω τριανταπέντε, να μοιράσουμε τή διαφορά. Έχετε παράπονα άκόμη;

— Πῶς θέλετε να μήν έχω; Γυναίκα ενός δασκάλου, ενός γερουσιαστικοῦ, που τόν λένε και Παρασκευά! Αυτό είναι άπασιον!

— Τί θέλετε να κάμω; Να του αλλάξω επάγγελμα και να τόν ξαναβαπτίσω τόν ανθρωπον;

— Γιατί τάχα; “Αν θέλατε, θά τó κάνατε. Δέν βλέπω τί θά κερδίση τó έργο σας ... Θά μείνετε με τήν κακία σας.

Δέν ήμπόρεσα να κρατηθῶ περισσότερον.

— Δοιπόν, κυρία μου, λυπούμαι πολὺ να σας πῶ, ότι ó Παρασκευᾶς θά μείνη Παρασκευᾶς και θά μείνη δάσκαλος.

Μόνον που δέν έχειροδίκησεν εναντίον μου. Μοῦ έγύρισε τὰ νῶτα και έφυγε πρός τὰ παρασκήνια πνέουσα μένεα. Τήν ήκουσα μετ' όλίγον να μονολογῆ.

— Να σκάση, εγώ δέν τόν λέω Παρασκευᾶ. Δέν τόν λέω ...

Και εκράτησε τήν ύπόσχεσίν της. Είς τήν παράστασιν μοῦ έφαγεν άλλα δέκα χρόνια από τήν ήρωίδα μου και τόν άνδρα της δέν τόν ειπε ποτέ Παρασκευᾶν. Τόν έλεγε ... “Αλφρέδον!

Μία Μαρίκα Κοτοπούλη και μία Κυβέλη δέν θά τó εκαναν ποτέ αυτό και θά έστεργαν άσυγκρίτως μεγαλυτέρας θυσίας φιλαρεσκείας. “Αλλ' έδῶ άκριβῶς εὐρίσκειται ή διαφορά.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΕΝΑ ΝΤΕΜΠΟΥΤΟ

Στῆ Μαρίκα Κοτοπούλη

“Η Τζούλια ήταν ένα φρόνιμο και βολικό κορίτσι. Να έννοούμεθα. Θέλω να ειπῶ φρόνιμο και βολικό για μένα. Τὰ παράθυρά μας εὐρέθησαν άντίκρυ, όταν επήγα ν' άπομονωθῶ σ' ένα σπιτάκι πρός τὰ Πατήσια για να βρῶ ήσυχία - να γράψω τó νέο μου δραματικό έργο. Έκει κάθε βράδυ γινόταν τó παιχνίδι που παίζεται μεταξύ δύο παραθύρων ενός νέου και μιᾶς νέας, που τούς χωρίζει ένας στενός δρόμος, που μπορεί να τόν διασκελίση κανείς με τέσσερα βήματα. Δέν εκμα πράγματι περισσότερο κόπο από εκείνον που χρειάζεται για τέσσερα βήματα για να πιάσω τó άσπρό παχουλό χεράκι της. Αυτό συνέβη ένα βράδυ όταν ή Τζούλια έγύρισε από τή δουλειά της και βρέθηκε να λείπη ή μητέρα της σ' έναν άρρωστο συγγενῆ τους στῆ Γαργαρέττα. Δέν μ' έδασάνισε πολὺ. “Ολα ήρθαν σαν να ήταν εκεί και να με περιμενε από πολὺν καιρό και σαν να ξεκίνησα επίτηδες και να πήγα στὰ Πατήσια για να τή συναντήσω. Δέν ήταν πολὺ δύσκολο να γίνω του σπιτιοῦ. “Η μάνα ήταν έξυπνη γυναίκα και καταλάβαινε τί γίνεται άμα ζυγώση ή φωτιά τó σίδερο, αλλά ειχε έμπιστοσύνη στῆ Τζούλια. “Αλλως τε ή κόρη έλειπε ὅλη τήν ήμέρα κ' έρχόταν τó βράδυ όταν έτελείωνε ή δουλειά στο εργοστάσιο της ὁδοῦ Έθαγγελιστρίας, όπου εκανε άνηθ για γυναικεία καπέλλα. Ήταν άνοιξις. Τῆ συναντοῦσα κάθε βράδυ σχεδόν στον κήπο μπαίνοντας από ένα μικρὸ πορτάκι που μοῦ άνοιγε εκείνη περιμένοντας από μέσα. Αυτό εκράτησε ως τόν καιρό που άρρώστησε σοβαρὰ ή γρηά. Τότε ένα βράδυ επήγα στο σπίτι με δυὸ βέρες που τις ειχα παραγγείλει επίτηδες με τὰ όνόματα της Τζούλιας και τó δικό μου σοκαλισμένα από μέσα. Δέν τó εκμα από ύστεροβουλία για να φέρω έντελῶς στὰ νερά μου τó κορίτσι. Ήταν έντελῶς δική μου πρό πολλοῦ. “Αλλά ή κακομοίρα ή γρηά θά πέθαινε σε λίγο και ήταν καλὸ να τήν εκανα να πεθάνῃ ήσυχῃ για τó μέλλον της κόρης της. “Αλλως τε γιατί να μήν τήν επαιρνα γυναίκα μου άργότερα, όταν θά ειχα περισσότερα μέσα και όταν ή κοινωνία θά συνήθιζε σιγά σιγά να τῆ βλέπη στο πλάι μου;

“Η γρηά επέθανε και βρεθήκαμε τότε και οι δυὸ μας ολομόναχοι. “Εκείνη πεντάρραφη και λυπημένη κ' εγὼ τραβηγμένος από τόν κόσμο και γεμάτος χαρὰ για τῆ γυναικούλα που μοῦστειλε ή μοίρα. Μετέφερα τὰ λίγα πράγματά μου στο σπιτάκι της τó χωμένο σ' ένα δενδρόκηπο από πιπεριές, κυπαρίσσια κ' εὐκαλύπτους και ζούσαμε πειὰ μαζί. Για τούς λίγους ανθρώπους που τήν ήξεραν στῆ γειτονία υπήρχε στο δάκτυλό της ή βέρα με τ' όνομά μου. Κανείς δέ μπορούσε να της ειπῆ τόν παραμικρὸ λόγο. Τήν έτραβήξα

τότε από τή δουλειά της. “Εφθανα εγὼ και για τούς δυὸ. “Εγραφα κ' εκείνη έννοικούρευε τó σπιτικό μας, ένα σπιτικό φτωχούλικο άπλωμένο σε τρία δωμάτια, μιὰ κρεβατοκάμαρα, ένα γραφεϊο με μιὰ μικρὴ βιβλιοθήκη κ' ένα μαλακὸ διβανάκι και μιὰ τραπέζαρια. “Η Τζούλια χρησιμοποιοῦσε τó γραφεϊό μου όταν ελειπα και για σάλα και πολλές φορές όταν τó έφερνε ή ὦρα και δέν περιμέναμε κανένα και για κρεβατοκάμαρα. Αυτῆ τήν άταξία τήν εκατάλαβε μιὰ φορὰ μιὰ φίλη της που ήρθε και άνοιξε έξαφνα τήν πόρτα του γραφεϊου χωρίς να τήν περιμένουμε. “Αλλά ή κυρία πολὺ λογική και έξυπνη έγέλασε με κλωσύνη, γιατί δέν είναι βέβαια να περιμένῃ κανείς τάξι από δυὸ πλάσματα που συναντήθηκαν και ζούσαν με τó φυσικότερο τρόπο.

Για να φτειάσουμε αυτό τó σπιτικό δέν εξωδέσαμε σχεδόν τίποτε. “Αγόρασα μόνον ένα πλατὺ καλὸ κρεβάτι από άσπρο ξύλο κ' ένα μεγάλο καθρέφτη. Τί πλατὺ κ' ελαστικό που ήταν τó κρεβάτι και τί φίνος ó καθρέφτης! “Η Τζούλια έτραβλήθηκε από τῆ χαρὰ της και για τὰ δυὸ. “Α, πῶς έρροκανίζαμε εκεί τὰ λίγα τάλληρα που εκέρδιζα και τὰ νιάτά μας. “Αλλ' οὔτε τὰ τάλληρα έτελείωναν ποτέ, οὔτε τὰ νιάτα, γιατί εργαζόμουνα διαρκῶς και γιατί αγαποῦσε ó ένας τόν άλλο ὅλο-ένα και περισσότερο. Δέν ήρθε μιὰ στιγμή που να κουρασθῶμε ή να μᾶς ένοχλήση τίποτε, οὔτε κακῆ σκέψις, οὔτε ὕποψια, οὔτε τρίτο μάτι. Οὔτε καν τó μάτι μιᾶς υπηρέτριας, γιατί υπηρέσια δέν ειχαμε. “Η Τζούλια ήταν και μαγειρίσσα και καμαριέρα και κυρία. Μά τί κυρία! “Όταν φοροῦσε τó από φθηνότατο μαῦρο ὕφασμα φόρεμά της και τó καπέλλο της με τó μεγάλο πάντα γύρο, χωμένο λοξὰ στὰ καστνά της μαλλιά, έμοιζε μιὰ μαυρόντυμένη μαντόνα, ήταν μιὰ κυρία που θά μπορούσα να τήν παρουσιάσω παντοῦ. Τό μυστικό αυτής της επιτυχίας τó ήξευρε τó χυτὸ της κορμί και ή γεμάτη από έξυπνη άριστοκρατικὴ καλωσύνη εκφρασις τῶν λεπτῶν χαρακτηριστικῶν της. “Ελειπα αυτή τήν εντύπωσι που εκανε στο δρόμο, στο χαιρετισμό των γνωρίμων μου, στο θέατρο, και ήμου ένθουσιασμένος.

“Επέρασαν έτσι δυὸ χρόνια χαρούμενα γεμάτα από εργασία και από έρωτα. Ζούσαμε τώρα πλουσιότερα και ειχαμε πάρει πειὰ και υπηρέτρια. Είχαμε και τις μικρές μας γκρίνιες, τις αλώνιες γκρίνιες τῶν έρωτευμένων, παράπονα γιατί άργησα λίγο περισσότερο να πάω στο σπίτι, γιατί ειπα ένα θερμότερο λόγο σε μιὰ γυναίκα, τις μικρές δικές μου ζήλειες, ζήλειες του άνέμου, άλλ' ὅλ' αυτά ήταν ε,τι μιὰ διαβατική ψυχάλα άπάνω σε μιὰ φλόγα. “Αναθαν τῆ φλόγα περισσότερο. Μεταχειρίζομαι τῆ λέξι φλόγα, για αυτή τῆ θεία φλόγα τήν αισθάνθηκα πολὺ σ' αυτά τὰ δυὸ χρόνια και ίσως γι' αυτό τήν έδαλα τίτλο στο νέο δραματικό μου έργο που έδωσα στο θέατρο της “Ελένης Σπιθα εκείνο τó καλοκαίρι. Αυτό τó έργο ήταν ή άφορμή να πηγαίνω συχνὰ με τῆ Τζούλια στο θέατρο στις πρόδες, γιατί

Ἡ ΚΥΒΕΛΗ Εἰς τὸ «Κουρέλι».—Φωτογρ. Γ. Μπούκα.—(Κλισιὸ «Πατριδός»)

εἶχε πάρει ἀπὸ φόβο τὴν γυναῖκα τοῦ θεάτρου γιὰ μένα. Κ' ἔτσι ἐγνωρίσθηκε μετὸν κόσμον τῶν παρασκηνίων, μετὴς τῆς παλιῆς μου παρέας τοῦ θεάτρου, μετὰ

στὸ ρόλο τοῦ ἔργου μου. Τὴν ἔκανε ἀπαράλαχτη ὁ διάβολος.

Τὴν ἐχειροκρότησα γελώντας.

ἠθοποιούς, μετὰ συναδέλφους μου, μετὸν κόσμον ποὺ συναναστρέφεται ἕνας πολὺ γνωστὸς θεατρικὸς συγγραφεύς, ὅπως ἐγώ.

Ἡ «Φλόγα» ἐκράτησε στὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου δεκαπέντε ἡμέρες χωρὶς διακοπὴ καὶ ἐτρώγαμε τὰ ποσοστὰ μετὰ μιᾶς ὀρεξί διαβολομένη. Ἡ Τζούλια ἦταν ξετρελλαμένη μετὰ τὴν ἐπιτυχία. Δὲ μιλοῦσε γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ γιὰ τὸ θέατρο, ἀνέφερε διαρκῶς ἔλα τὰ ἔργα ποὺ εἶχε ἰδεῖ στὴ ζωὴ της, μοῦ ἐζήτησε νὰ τῆς πᾶω τὸ «Φάουστ» καὶ τὴ «Μόννα Βάννα», ἐδιάβαζε, ἐμάθαινε κομμάτια ἀπὸ τὰ ἔργα ἀπ' ἔξω. Πῶς μ' ἄρεσε αὐτὴ ἢ ἐξέλιξί της. Ὑπερηφανευόμουν μέσα μου γι' αὐτὴ τὴν καλλιτεχνικὴ της φιλομάθεια. Αὐτὸ τὸ κορίτσι τὸ σχεδὸν ἀγράμματο ὅταν τὴ γνώρισα μιλοῦσε τώρα γιὰ τὸ θέατρο ὅπως μιὰ κυρία ποὺ δὲν εἴλεψε ἀπὸ τὰ μικρὰ της χρόνια ἀπὸ τὴς πρεμιέρες.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ἕνα μεσημέρι ἀπήγγειλε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ ἔργο μου κ' ἔπειτα σηκώθηκε, παραμέρισε τῆς καρέκλες καὶ τὸ ἐπαίξε. Εἶπα τὸ ἐπαίξε γιὰ τὸ ἔκαμε σὰν νὰ εἶχε μπροστά της κοινὸν καὶ νὰ βρισκόταν ἀπάνω στὴ σκηνή. Δὲν τὸ εἶχε μάθει ἀπλῶς ἀπ' ἔξω. Τὸ εἶχε μελετήσει ποιοὺς ξέρει πόσες ὥρες ὅταν εἴλεπα κ' ἐμμεῖτο τὴν Ἑλένη Σπιθα ποὺ εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία

— Σ' ἄρεσω; μοῦ εἶπε.

Τὴν ἐτράβηξα στὰ γόνατά μου καὶ τὴν ἐγέμισα φιλιὰ.

— Ἄν ἔθαινα στὸ θέατρο, δὲν θὰ ἦμουν ἡ χειρότερη, εἶπε μετὰ τὰ γελαστά της μάτια ἀπάνω μου.

— Σιγούρα, τῆς εἶπα ἀφελῶς κόβοντας μιὰ φέτα ροδάκινο καὶ βάζοντάς την στὸ στόμα της.

— Αὐτὴ τὴν ἰδέα τὴν ἔχει καὶ ἡ Ἑλένη.

— Ὅταν μιλοῦσαμε μεταξὺ μας, τὴν Ἑλένη Σπιθα τὴ γνωστὴ πρωταγωνίστρια τὴν ἐλέγαμε Ἑλένη.

— Τὴ ἰδέα; τὴν ἐρώτησα ξαφνισμένος.

— Νά. Νά βγῶ στὸ θέατρο.

— Κουταμάρες. Πᾶρε καὶ λίγο πεπόνι. Εἶναι ζάχαρι.

Δὲν ἐκύτταξε κἄν τὸ πεπόνι αὐτὴ ποὺ τρελλαινόταν γιὰ φρούτα.

— Μοῦ τὸ εἶπε, ξέρεις, μ' ἕναν τρόπο, ἐξηκολούθησε ξαναγυρίζοντας στὸ ἴδιο θέμα. «Ἄν ἔθαινες, Τζούλια μου, στὸ θέατρο, θὰ εἶχες μεγάλο σουξέ». Καὶ μ' ἐφίλησε. Τὴ καλὸς ἄνθρωπος ἡ Ἑλένη!

Ἐσηκώθηκα ἀπάνω.

— Ἐχομε καφέ, τῆς εἶπα, γι' αὔριο; Κύτταξε γιὰ ν' ἀγοράσω ἀπόψε.

Δὲν μοῦ ἀπήντησε γιὰ τὸν καφέ.

— Μοῦ τὸ εἶπε μάλιστα, ἐξηκολούθει στὸν ἴδιο χᾶδᾶ, μοῦ τὸ εἶπε μπροστά στὸν Ἰωάννου. Χθὲς τὸ μεσημέρι στὸ καφενεῖο τοῦ θεάτρου ποὺ σηκώθηκες νὰ πᾶς νὰ πάρῃς τσιγάρα. Καὶ ὁ Ἰωάννου ἔχει τὴν ἴδια γνώμη μετὰ τὴν Ἑλένη.

Ὁ Ἰωάννου ἦταν ἕνας δημοσιογράφος, τύπος ποὺ ἔκανε κατὰ τὴν περίστασι τὸ μονταίν, τὸν κύριο τῶν διπλωματικῶν παρασκηνίων, τὸ μοσέμ, τὸ γλεντζέ, τὸ σοβαρὸ ἄνθρωπο, τὸν κατακτητὴ τῶν θεατρικῶν διαδρόμων τὸν προστάτη τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν χηρῶν καὶ τῶν ζωντοχηρῶν τῶν θεάτρων, ἕνας κύριος λίγο ἀπ' ἔλα, ἄλλοτε ρεπόρτερ «ὕψηλοῦ ρεπορτάζ», ἄλλοτε χρονογράφος καὶ θεατρικὸς κριτικὸς, ὅταν τοῦ ἐτύχαινε εὐκαιρία, καὶ ἐπιχειρηματίας ὅπως ἤθελε νὰ φαίνεται σ' ἐπιχειρήσεις ποὺ δὲν τῆς ἐμάθαινε κανεὶς ποτὲ καὶ τῆς ἐδάφτισα ἐγὼ ἐπιχειρήσεις τοῦ ποδαρίου. Ἐνας τύπος ποὺ μοῦ καθέταν στὸ στομάχι γιὰ τὴς πόζες του καὶ κυρίως γιὰ τὴς κριτικὲς του. Τρεῖς φορές ὡς τώρα εἶχε γράψει γιὰ τὰ ἔργα μου. Εἶχε τόσο ἀθλιο γράψιμο τὸ κτήνος, ὥστε, ἐνῶ ἤθελε νὰ ἐπαινέσῃ, ἔγραφε ἔτσι τὴς ὑποθέσεις τῶν θεατρικῶν ἔργων στὴς κριτικὲς του ὥστε τὰ ἔργα ἐφαίνοντο ἡλίθια. Ἐνῶ ὁ ἡλίθιος καὶ τὸ ζῶον ἦταν αὐτός! Ἄς εἶναι.

— Τὴ πᾶει νὰ πῇ, ἔχει τὴν ἴδια γνώμη ὁ Ἰωάννου, τῆς εἶπα. Μετὰ πολὺ σοβαρὸ ὕφος μοῦ λὲς. τί εἶπε ὁ Ἰωάννου.

Ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ ἐπήραν τὰ μάτια της στὴς τελευταῖες μου φράσεις ἐκατάλαβα ὅτι τῆς ἐμίλησα πολὺ θυμωμένα.

— Καὶ εἶναι τόσο σοβαρὸ αὐτό; Τί κάνεις ἔτσι;

Κ' ἐπὶ τέλους δὲν εἶπε τίποτε ὁ ἄνθρωπος. Τὴ γνώμη του.

— Ἐδῶρθε τὴν ὥρα ποὺ εἴλεπα νὰ σοῦ εἶπῃ τὴ γνώμη του! Θέλω νὰ μάθω τί εἶπε.

Μ' ἐκύτταξε καὶ μοῦ ἀπήντησε μετὰ ὕφος κοροϊδευτικὸ καὶ ὑπερήφανο:

— Αὐτὸ εἴλεπε, νὰ ζηλεύῃς τὸν Ἰωάννου. Σπουδαῖα μοῦτρα!

— Δὲ ζηλεύω τὸν Ἰωάννου, ἀλλὰ θέλω νὰ ξέρω τί μοῦ γίνεται. Θὰ μοῦ εἶπῃς.

— Στὸ εἶπα. Ἦταν σύμφωνος μετὰ τὴ Σπιθα πῶς θὰ εἶχα ἐπιτυχία στὸ θέατρο. Καὶ ὕστερα;

— Νὰ μοῦ εἶπῃς αὐτολεξεῖ τὰ λόγια του. Ἐγὼ ξέρω τί διαβολιὲς μεταχειρίζονται αὐτοὶ γιὰ τὴς βρωμοδουλειὲς τους.

— Νά, εἶπε: «Βέβαια ὑπάρχουν μεγάλα τάλαντα κρυμμένα στὴν Ἀθήνα. Δυστυχῶς ἡ πρόληψις δὲν τ' ἀφήνει νὰ φανοῦν στὸ θέατρο καὶ μένουν θαμμένα μέσα στὰ σπίτια». Αὐτὸ εἶν' ἔλα. Καὶ εἶπειτα μᾶς εἶπε πῶς ἔγραψε προχθὲς στὴν ἐφημερίδα του γι' αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ τάλαντα ποὺ τὰ ἐμποδίζουν νὰ πάρουν τὸ δρόμο τους. Μοῦ εἶπε μάλιστα νὰ μοῦ στείλῃ τὸ φύλλο γιὰ νὰ τὸ διαβάσω. Θὰ τὸ εἶδινε στὴν Ἑλένη κ' ἀπ' ἐκεῖ θὰ τῶπαιρνα ἐγώ.

— Ἄλλατε δὲν θὰ ξαναπᾶμε στὸ θέατρο, τῆς εἶπα, παρὰ μόνον στὴν παράστασι.

Ἐδῶλεπε τὴ στενοχώρια μου, ποὺ δὲν μπορούσα νὰ τὴν κρύψω καὶ δὲν μοῦ ἐπρόσθεσε τίποτε ἄλλο. Μ' ἔκαμε μάλιστα νὰ τὰ λησμονήσω ἔλα. Εἶχε τὸν τρόπο.

Περάσαμε τὴ βραδυὰ μας στὸ Παλιὸ Φάληρο. Γιὰ μερικὲς ἡμέρες δὲν θὰ τὴν ἐπήγαινα στὸ θέατρο. Δὲν ξέρω γιὰτί, χωρὶς νὰ ἔχω κανένα λόγο, αἰσθανόμενον ἐκεῖ κάποιον κίνδυνον, κάποια παγίδα ποὺ θὰ μοῦ δάγκανε γιὰ πάντα τὴν εὐτυχία μου.

Τὴ νύχτα ὅταν ἐγυρίσαμε τῆς ἔκαμα λόγο γιὰ ἕνα ταξίδι ποὺ θὰ ἐκάνουμε ἀργότερα στὴν Κέρκυρα. Ἦθελα νὰ τραβήξω τὴ θερμὴ της φαντασία σὲ ἄλλες ἐπιθυμίες. Τῆς ἐμίλησα γιὰ τὴς ὀμορφιὲς τοῦ νησιοῦ, γιὰ τὸν ὄρμον τῆς Γαρίτσας, γιὰ τὸ Ἀχιλλεῖο, γιὰ τὴν αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ, γιὰ τὰ χίλια δυὸ ἀλλόκοτα ποὺ ἀκουσα γιὰ τὴν ἰδιωτικὴ παράξενη ζωὴ της, ὅταν ἦμουν στὸ Γαστοῦρι, γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο Χρηστομάνο. Ὅταν ἐκλείδωσα τὴν πόρτα, τὴν πόρτα τῆς κρεβατοκάμαρας, καὶ ἦμουν ἔτοιμος νὰ πέσω, ἐνῶ ἐκείνη γυμνὴ μετὰ τὸ πουκάμισο μονάχα καθόταν ἀκόμη κοντὰ στὸ τραπέζακι σκυφτὴ κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς λάμπας καὶ ἀλλάζε μετὰ προσοχὴ τὴν κορδέλλα τοῦ καπέλλου της μετὰ μιᾶς ἄλλης γκρίζα, μοῦ εἶπε:

— Εἶχες ἄδικο νὰ θυμώσῃς τόσο τὸ μεσημέρι.

Ἐκαμα πῶς δὲν ἀκουσα.

— Αὔριο λοιπὸν θὰ πᾶμε στὸ Μαρούσι. Σύμφωνος; τῆς εἶπα.

— Δὲν εἶναι νὰ θαρρῶ σπουδαῖο πρᾶγμα νὰ βγῶ στὸ θέατρο, ἐξηκολούθησε.

— Μιλεις σοβαρά; τής ειπα αποφασισμένος πιά να λύσω τὸ ζήτημα μιὰ γιὰ πάντα. Σοβαρῶς τὸ θέλεις καὶ σὺ νὰ βγῆς στὸ θέατρο; Ποιὸς σοῦ ἔβαλε αὐτὲς τὲς ιδέες; Ἐκεῖνο τὸ ζῶον ὁ Ἰωάννου.

— Μὴ μοῦ τὸν ἀναφέρης πιά αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, ἐφώνησε. Εἶναι ντροπὴ ἐπὶ τέλους.

Καὶ ἔπως ἐπέταξε μὲ ὄρμῃ ἀπὸ τὸ θυμὸ τῆς τὴν ψάθα τῆς ἀπάνω στὸ τραπέζι, ἢ μεταξωτὴ γκρίζα κορδέλλα πού τὴν εἶχε καρφιστωμένη στὸ καπέλλο ἐνῶ ἦταν ἀκοπη ἀκόμη στὰ γόνατά τῆς ἐξεκουλουριάσθηκε, ἐτυλίχθηκε στὸ μπράτσο τῆς, ἐπέρασε ἀπάνω ἀπὸ τὸ μισόγυμνο στήθος τῆς καὶ ἔπεσε πίσω στὸν ὦμο. Ἐβλεπα αὐτὴ τὴν κορδέλλα στὸ θαμπὸ φῶς τῆς λάμπας σὰν ἓνα γυαλιστερὸ σταχτὶ φιδί. Κου γλιστροῦσε ἀπάνω στὸ ἀσπρο κορμί τῆς καὶ τὸ ἐσφιγγε στὸ μπράτσο καὶ στὸ στήθος καὶ ἦταν ἔτοιμο νὰ τῆς βυζᾶξῃ τὸ αἷμα καὶ νὰ τῆς χύσῃ δηλητήριο. Ἄλλ' αὐτὴ ἢ ἐντύπως ἦταν ἀπὸ τὴν κακὴ συνήθεια πού εἶχα πάρει ἀπὸ τὴ δουλειά μου, νὰ κάνω μὲ τὸ κάθε τι φιλοσοφία, καὶ νὰ βρίσκω ἀλληγορίες καὶ νὰ βλέπω δραματικὲς σκηνὲς καὶ στὰ πειδὶ τυχαῖα καὶ κοινὰ γεγονότα, ἀκόμη καὶ σὲ μιὰ μεταξωτὴ γκρίζα κορδέλλα διπλωμένη γύρω σ' ἓνα γυμνὸ γυναικεῖο μπράτσο. Ἐπροσπάθησα νὰ τινάξω ἀπὸ τὸ μυαλό μου αὐτὴ τὴ σκέψι.

Ἡ Τζούλια σηκώθηκε.

— Πολὺ κλά, εἶπε. Ἄφου τὸ θέλεις, δὲν γίνεται. Δὲν εἶναι ὅμως λόγος αὐτὸ νὰ μὲ προσβάλλης.

— Δὲν σ' ἐπρόσβαλα.

— Μὲ προσβάλλεις ὅταν μὲ ζηλεύεις ἔτσι. Ἐγὼ τὸ ἤθελα, ἀλλὰ ἀφου ἐσύ...

— Ὅσοτε τὸ εἶχες σκεφθῆ στὰ σοβαρά; Πές το μου, γιατί εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ φαντασθῶ.

Δὲν μοῦ ἀπήντησε, ἀλλὰ ἦταν φανερό. Ἀπὸ πολὺν καιρὸ τῆς ἐπιπλίζε τὸ μυαλό ἢ ἰδέα ν' ἀνεβῆ στὸ θέατρο καὶ τώρα δὲν μπορούσε πιά νὰ κρατηθῆ. Ἐτριγύριζε στὸ δωμάτιο σὰν νὰ ζητοῦσε κάτι καὶ νὰ μὴν τὸ εὑρίσκει, ἔπειτα ἐπλησίασε στὴ λάμπα, τὴν ἔσβυσε κ' ἐκάθισε κοντὰ στὸ παράθυρο.

Ἐσηκώθηκα καὶ ἐπῆγα κοντὰ τῆς. Τὰ χὰδια μου τὴν ἐμαλάκωσαν καὶ μὲ ἄφησε νὰ τὴν πάρω στὰ χέρια καὶ νὰ τὴν πάω στὸ κρεβάτι. Ἐκεῖ τῆς ἐμίλησα ἡσυχα, λογικά, πειστικά. Αὐτὴ ἢ ἰδέα πού τῆς εἶχε ἔρθει ἦταν κακὴ. Στὸ θέατρο εἶναι ἓνας ἄλλος κόσμος πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ ὅ,τι τὸν φαντάζεται. Στὸ θέατρο τὸ κάθε τι πού γυαλίζει ἀπὸ μακρὺ γιὰ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ κανεὶς πληρώνεται μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς καὶ μὲ τὸ λάδι τῆς ψυχῆς. Στὸ θέατρο ἢ ζωὴ εἶναι δύσκολη, ὅπως ὁ δρόμος μέσα σ' ἓνα συνωτισμὸ ἀπὸ ἀνθρώπους πού ἄλλοι εἶναι ἀδιάφοροι, ἄλλοι ζηῶντες, ἄλλοι ἄρρωστοι. Στὸ θέατρο τὰ ἀδύνατα ἀνθρώπινα πλάσματα γίνονται σὰν τὸ σίδηρο πού μένει μέσα στὸ νερό, τρίβοντας σὰν τὴ σκουριά, ὅλα εἶναι ψεύτικα καὶ ἢ δόξα τῆς περισσότερης φορὲς εἶναι ψεύτικα, εἶναι μιὰ φήμη πού ἀποκτήθηκε μὲ πρόστυχα μέσα.

Μπορεῖ νὰ λάμπῃ στ' ἀπειρα μάτια σὰν μπριλλάντι, ἀλλὰ ἐνεργεῖται τὲς ἑκατὸ εἶναι ἀπὸ πρόστυχο γυαλί. Καὶ μιὰ γυναίκα πού ζῆ ἔκει μέσα μονάχη, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ ζητῆ προστάτη καὶ προστάτες θὰ καταντήσῃ σὰν τὴν ἀρνάδα πού τὴν ψάχνουν ὄλοι γιὰ νὰ ἰδοῦν ἂν τοῦς συμφέρει νὰ τὴν ἀγοράσουν. Τῆς τὰ ἔλεγα αὐτὰ ἐγὼ, ὁ ἄνδρας πού τὴν ἀγαποῦσε, ὁ Γιώργος τῆς, ὁ Γιώργος Παντιᾶς, πού τὸν ξέρω αὐτὸν τὸν κόσμο σὰν νὰ τὸν ἔχω γεννήσει.

— Μὰ ἐγὼ θὰ ἔχω ἐσένα, μὲ διέκοψε.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς φοβοῦμαι. Πῶς στὸ θέατρο θὰ ἔλθῃ ἡμέρα πού δὲν θὰ μ' ἔχῃ.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ πῶς μπορεῖ νὰ τὴν ἔχανα ἔκανε τὰ χὰδια μου νὰ φθάσουν στὴ μανία. Καὶ ὅταν ἢ ἐρωτική καταιγίδα πού μοῦ ἐφούντωσε αὐτὸς ὁ τρόμος ἐπέρασε καὶ ἢ Τζούλια ἀποκοιμήθηκε στὰ χέρια μου, τὴν ἐκύταξα σὰν κάτι πού ἐκινδύνευε.

Ἦταν ἀκριβῶς ὅπως τῆς τὸ εἶπα. Ἐφοβόμουν πῶς θὰ τὴν ἔχανα. Αὐτὴ ἦταν ἢ ἀλήθεια καὶ ὁ μεγάλος λόγος πού μ' ἔκανε νὰ τῆς ζωγραφίσω τὸ θέατρο μὲ τὰ πειδὶ μαῦρα χρώματα καὶ νὰ τῆς λέω ἀκόμη καὶ πράγματα πού δὲν ἐπίστευα. Ὅ,τι καὶ νὰ γινόταν, εἴτε ἔχει καλῶς εἴτε ὄχι, γιὰ μένα ἦταν τὸ ἴδιο. Εἴτε ἐπρόκειτο νὰ μοῦ τὴν πάρῃ ἢ Τέχνη, ἢ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων πού περιμένουν μέσα ἀπὸ τὲς κουλίντες τῶν θεάτρων ἓνα νέο νούμερο γιὰ νὰ τοῦ ριχθοῦν. Εἶπα ὅμως πολὺ μεγάλο λόγο πῶς μπορεῖ νὰ μοῦ τὴν ἐπαιρνε ἢ Τέχνη. Κολοῦθια. Ἦμουν σίγουρος πῶς θὰ ἔπεφτε πολὺ χαμηλά. Ἡ Τζούλια δὲν ἦταν προωρισμένη νὰ κάμῃ σπουδαῖα πράγματα στὴ σκηνή. Δὲν εἶχε κανένα ἐφόδιο, ἀπλῶς ἐμιμεῖτο τὴ Σπιθα, τὴ διαβολοειμένη αὐτὴ θεατρίνα πού τὴν εἶχε γοητεύσει καὶ ὅσα ἐδειχναν πῶς θὰ ἐπρόκοβε ἦταν ἀπλῶς τὸ βερνίκι καὶ ἢ μικρὴ τῆς μόρφωσις ἀπὸ τὴν καθημερινὴ συναναστροφή τῆς μαζί μου. Ἄλλὰ τάλαντο;

Καὶ ὅπως ἦταν ἀγαθὴ, Θεέ μου, ὅπως πιανόταν εὐκόλα στὰ βρόγια καὶ δὲν ἤξευρε τὸ φέμμα, θὰ χαλοῦσε πολὺ γρήγορα, θὰ ἔπεφτε σὲ παγίδες καὶ μοιραίως θὰ ἐρχόταν ἢ ὦρα πού δὲ θὰ μπορούσα νὰ τὴν κρατήσω. Θὰ ἔφθανε ἢ ζήλεια μου στὸ κατακόρυφο, θὰ μοῦ ἔκανε ποιὸς ξέρεῖ τί εἶδους συφορές, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνῃ κ' αὐτὴ καὶ στὸ τέλος θὰ ἐφευγα ἀηδισμένος ἢ διωγμένος. Εἶδαν τόσα τὰ μάτια μου. Θὰ μοῦ τὴν ἐπαιρναν καὶ θὰ τὴν ἔδραζαν στῆς ἐπιθεωρήσεις, στὸ κόρο, ὅπου θὰ ἐχόρευε μισόγυμνη, γιατί αὐτὸ θὰ ἦταν ὄλο πού θὰ μπορούσε νὰ προσφέρῃ ἢ στήχῃ μου γυναικούλα. Θὰ ἔδειχνε τὴν πλάτη, τὸ στήθος τῆς, τὰ μπράτσα τῆς, τὲς γάμπες τῆς στὸν κόσμο, νὰ αὐτὸ ἐδῶ τὸ κορμί, πού τὸ βλέπω ἐγὼ, πού τὸ ἀγγίζω ἐγὼ, πού μοῦ εἶναι σὲ κάθε στιγμὴ σὰν ἀποκάλυψις ἐνὸς θαύματος, αὐτὸ τὸ μυστικὸ τοῦ Θεοῦ πού ξεδιπλώνεται ὀλοένα μπροστὰ μου ἀπάνω στὸ σῶμα τῆς, χωρὶς νὰ τελειώνῃ ποτέ, αὐτὴ ἢ ἀστειρευτὴ πηγὴ πού ἀνοίγῃ τὰ χεῖλιά μου ἐπάνω τῆς καὶ

ροφῶ καὶ μοῦ τὸνώνει τὰς δυνάμεις, αὐτὸ ἐδῶ τὸ κορμί πού εἶναι τὸ κρυφὸ μου σύμπαν, θὰ τὸ ἔδλεπαν ὄλοι, θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσαν σὰν ἓνα κρέας κοινό, πού μπορούσαν νὰ τὸ ἰδοῦν καὶ νὰ τὸ σχολιάσουν ἐλεύθερα γιατί ἐπλήρωςαν τρεῖς καὶ σαρανταπέντε γιὰ τὸ εἰσιτήριο, θὰ τὸ ἐπιθεωροῦσαν παντοῦ καὶ θὰ τὸ ἔκριναν σὰν τὰ μέλη ἐνὸς γυναικεῖου κερένιου μαυρικὲν βαλμένου στὴ βιτρίνα ἐνὸς μαγαζιέου. Ἔτσι ἀκριβῶς ἦταν. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἔδλεπα τὰ πράγματα μὲ τὴ φαντασία ἐνὸς δραματικῶ συγγραφέως. Αὐτὴ, αὐτὴ ἦταν ἢ πραγματικότης. Ὅταν θὰ ἔβγαине στὴ σκηνή, ὅπως εἶναι καλοκαμωμένη ὄλος ὁ ἀέρας τοῦ θεάτρου θὰ ἐγέμιζε ἀπὸ βαρειὰς χυδαῖες ἀναπνοές, θὰ ἔπεφταν ἀπάνω τῆς βλέμματα ἀσελγοῦντα, θὰ γινόταν ἓνας ὀλόκληρος ψίθυρος σὰν ἀπὸ μελίσσι ἀπὸ τὲς αἰσχρολογίες πού θὰ ἐλέγοντο ἀπὸ αὐτὴ σὲ αὐτὴ. Θὰ ἔφθαναν στὰ χέρια τῆς ραβασάκια, θ' ἄκουγε προτάσεις καὶ λόγια κάθε εἶδους, θὰ μοῦ τὴν ἐξελογιάζαν σιγὰ σιγὰ τὰ ὀλιγόστιχα τῶν ἐφημερίδων καὶ τὰ λάμποντα αὐτοκίνητα πού θὰ περιέμεναν ἀπ' ἔξω καὶ πού γιὰ ν' ἀνεβῆ σ' ἓνα ἀπὸ αὐτὰ δὲν θὰ εἶχε παρὰ νὰ σηκώσῃ τὸ ποδαράκι τῆς. Φρίκη! Τὸ μπράτσο μου τὴν ἐσφιξε τόσο δυνατὰ, ὥστε ἐξύπνησε.

— Τί εἶναι; εἶπε.

— Τίποτε, ἀγάπη μου. Κοιμήσου.

Δύο ἡμερονοκτία ἐπέρασαν χωρὶς νὰ εἰπρῶμε λέξι, ἀλλὰ τὴν τρίτη ἡμέρα πάλι στὴν ὦρα τοῦ ὕπνου μοῦ ξανάφερε τὸ ζήτημα. Γιατί νὰ μὴν τὴν ἀφήνω; Ἐπὶ τέλους ἄς κάμῃ μιὰ δοκιμὴ. Αὐτὸ ἦταν ἢ ἐπιθυμία τῆς, γιὰ νὰ ἐργασθῆ ἄλλως τε. Δὲν μπορούσε βέβαια νὰ ξαναρχίσῃ νὰ κάμῃ ἄνθη γιὰ καπέλλα στὴν ὁδὸν Ἐδαγγελιστρίας.

— Καὶ ἔπειτα μοῦ ἀρέσει τὸ θέατρο, μοῦ ἐπρόσθεσε. Τὸ θέλω. Τὸ νοιώθω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μέσα μου σὰν μιὰ φωτιά. Πῶς νὰ στὸ εἶπῃ;

— Δὲν εἶναι δικὰ σου λόγια αὐτὰ, Τζούλια. Σὲ ξεμαύλισαν.

Δὲν ἐθύμωσε αὐτὴ τὴ φορὰ. Τοῦναντίον μοῦ ἐμίλησε μὲ ἐπιχειρήματα καὶ παράπονα πού ἐφαίνοντο λογικώτατα. Ἐπὶ τέλους ἓνας ἄνθρωπος σὰν καὶ μένα δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ αὐτὲς τὲς ιδέες. Ἐπρεπε μάλιστα νὰ τὴ βοηθήσω γιὰ νὰ ἐργασθῆ καὶ ὄχι νὰ τῆς κλειῶ τὲς πόρτες. Ἡ Ἐλένη Σπιθα τῆς τὸ ἐδήλωσε καθαρά. «Φθάνει νὰ θέλῃ ὁ Γιώργος». Μπορεῖ νὰ μὴν ἔφθανε τὲς μεγάλες θεατρίνες, ἀλλὰ πάντα θὰ γινόταν μιὰ καλὴ ἡθοποιός. Τί; Ἦσαν καλύτερες τόσες ἄλλες πού ἔγραφαν γι' αὐτὲς οἱ ἐφημερίδες καὶ τῆς ἐσήκωναν στὰ οὐράνια; Τί τῆς ἔλειπε; Δὲν ἦσαν ἐξυπνότερες ἢ δεῖνα καὶ ἢ δεῖνα ἀπ' αὐτὴ. Κορμί; Ὅσο γι' αὐτὸ πιά μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἢ θεὰ Ἀφροδίτη, ἀλλὰ ὅσο καὶ νᾶταν ἦταν καλύτερη ἀπὸ τὴν τάδε πού ἐβαρέθηκε πιά ἢ Ἀθῆνα ν' ἀκούῃ πῶς εἶναι χαριτωμένη.

Καὶ γιὰ νὰ μοῦ τὸ ἀποδείξῃ, σὰν νὰ καταλάβαινε κὶ αὐτὴ πῶς ἢ ὁμορφιά καὶ τὸ παράστημά τῆς ἦσαν

τὸ μεγάλο καὶ τὸ μοναδικὸ προσόν τῆς γιὰ τὸ θέατρο, ἐσηκώθηκε, ἐδιπλώθηκε στὸ μεταξωτὸ μολυβὶ πανωφόρι πού τῆς εἶχε χαρίσει στὴ γιορτὴ τῆς καὶ ἀρχισε νὰ παίρνῃ πόξες μπροστὰ στὸν καθρέφτη. Καὶ μάλιστα ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῆ μὲ δικό μου ἔργο. Μάλιστα. Νὰ κάμω ἓνα καλὸ ἔργο καὶ νὰ παίζῃ. Αὐτὸ ἦταν ἰδέα τῆς Σπιθα. Καὶ ἢ Τζούλια ἐνόμιζε ἐπίσης πῶς αὐτὸ ἦταν ἐμπνευσις πρώτης γραμμῆς.

— Αὐτὴ ἐδάλθηκε νὰ μᾶς καταστρέψῃ ἀπὸ δυὸ μεριές, ἐσκέφθηκα.

Τῆς τὸ ἐέκοψα ἀποτόμως. Νὰ μὴ μοῦ ξαναμιλήσῃ πιά γιὰ θέατρο. Οὔτε νὰ τ' ἀκούσω. Ἐτελείωσε.

Μοῦ ἀπήντησε μὲ θυμὸ, οἱ φωνές καὶ τῶν δυὸ μᾶς ὑψώθησαν, εἶπαμε σκληρὰ λόγια καὶ κοιμήθηκε μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια.

Κάθε νύχτα εἶχαμε τὸ αὐτὸ μαρτύριο. Δὲν ἦταν πιά ζωὴ αὐτὴ: Ἦταν πλάι μου σὰν νὰ τὴν ἐδασάνιζα. Γκρίνια, παράπονα, κλάματα. Ἄρχισε ν' ἀδυνατίζῃ, δὲν μπορούσε νὰ φάῃ, δὲν ἤθελε νὰ ἰδῆ κανένα. Σκεπτόμουν πιά πῶς ἴσως νὰ μὴν εἶχα δικαίωμα νὰ τὴν ἐμποδίξω ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς. Πιθανὸν στὴ Τζούλια νὰ ἦταν κρυμμένο κάποιο θαῦμα τῆς Τέχνης. Ποιὸς ξέρεῖ...

Σκέψεις τῆς ἀδυναμίας.

Καὶ τέλος συνέβη ὅ,τι συμβαίνει πάντα σ' ἓνα ζευγάρι πού ζητεῖ ἢ γυναίκα κάτι, ἴσως καὶ τὸ πιὸ ἀλόκοτο πρᾶγμα, καὶ πού ὁ ἄνδρας εἶν' ἐρωτευμένος μαζί τῆς. Ἐπέκυφα.

Ἡ βραδυὰ τῆς παραστάσεως ἦρθε. Θὰ ἔδιναν ἓνα μονόπρακτο δρᾶμα μου στὸ θέατρο τῆς Ἐλένης Σπιθα, ὅπου θὰ ἔκανε τὸ ντεμποῦτο τῆς ἢ Τζούλια καὶ δύο ἑλληνικὲς μονόπρακτες ἐπίσης κωμωδίες, ὅλα νέα ἔργα. Οἱ ἐφημερίδες ἀπὸ ἡμέρες προανήγγελλαν τὴν «ἐκτακτὸν φιλολογικὴν ἐσπερίδα» καὶ ὅλες σχεδὸν ἔγραφαν γιὰ τὴ νέα ἐμφάνισι τῆς ὁσ Τζούλιας Παρικανοῦ. Μιὰ μάλιστα ἐχαιρέτιζε προκαταβολικῶς τὸ ντεμποῦτο τῆς ὡς τὸ μέγα καλλιτεχνικὸν γεγονός τῆς ἐφετεινῆς θεατρικῆς περιόδου, τὴν περιέγραφε μὲ ἀποθεωτικὲς φράσεις, ἔκανε λόγο περὶ «ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς», περὶ «ἐκτάκτου μορφώσεως» καὶ γι' ἄλλα παρόμοια ἀνύπαρκα κουραφέξαλα. Ἦταν ἢ ἐφημερίδα πού ἔγραφε ἐκεῖνο τὸ ζῶον ὁ Ἰωάννου. Ἀπὸ τώρα ἀρχίσαμε.

Οἱ πρόβες εἶχαν πάει περίφημα. Ἡ Τζούλια δὲν ἦταν ἀπλῶς μελετημένη. Εἶχε προσέξει τὴ Σπιθα πού τῆς ἔκανε τὸ μέρος τῆς γιὰ νὰ τὴ διδάξῃ, γιὰ νὰ τῆς δώσῃ ἰδέα τῶν σκηνηκῶν, πού θὰ στεκόταν, πού θὰ γύριζε τὸ κεφάλι, πῶς θὰ οἰκονομοῦσε τὰ χέρια τῆς, τί θὰ ἔκανε ὅταν θὰ μιλοῦσαν οἱ ἄλλοι, καὶ τὴν ἐμιμεῖτο περίφημα. Γιὰ νὰ μὴ τὴν ἀδικῶ, πρέπει νὰ ὁμολογήσω πῶς ἔκανε πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀπλὴ μίμησι. Φαινόταν ἐμψυχωμένη, περισσότερο ζωντὴ καὶ θαρραλέα ἀπὸ παλιὰς θεατρίνες πού ἔκαναν δευτέρα καὶ τρίτα μέρη. Ἡ Σπιθα ἦταν τρελλὴ ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς.

—Θησαυρός, έλεγε δεξιά και άριστερά. Μάλαμμα. Ποιός τ'ό περίμενε έτσι; Και νά ιδήτε στήν παράστασι!

Η Τζούλια από ένωρίς ήταν μαζί μου στο καφενεδάκι του θεάτρου, δέν μιλούσε, δέν μπορούσε νά προσέξη τί της έλεγαν. Όλη τήν περασμένη νύχτα δέν έκλεισε σχεδόν μάτι. Έστριφογύριζε διαρκώς στο πλευρό μου σάν τ'ό ψάρι μέσα στο δίχτυ. Τ'ό μεσημέρι μόλις έφαγε, ήπια περισσότερους καφέδες από ό,τι συνήθιζε και τ'ό δειλινό τήν ανάγκασα χωρίς νά θέλγη νά ρουφήξη τρία αγά μελάτα. Ήταν όλη τρυφερότητα μαζί μου, μιá τρυφερότητα λίγο μελαγχολική και γεμάτη συγκίνηση. Έγώ τήν εκύτταξα και τήν έχάιδευα και τήν έπεριποιόμουν σάν νά επρόκειτο νά μου φύγη τ'ό βράδυ σέ ταξίδι, πού μπορεί και νά μ'ή ξαναγύριζε. Προσπαθούσα όμως νά φωνάσω νά μπορούσα χαρούμενος. Ήθελα νά της δώσω θάρρος. Ό,τι ήταν νά γίνη έγινε. Άς όφωνται εκείνοι πού μου πήραν τόν κρινό από τόν άέρα του κήπου του για νά τόν βάλουν στή βιτρίνα ενός άνθοπωλείου.

Τήν ώρα πού σηκωνόταν νά πάη νά τήν χτενίσουν και νά ντυθ'ή για τήν παράστασι έτυχε νά φέρω τ'ό λογαριασμό για τ'ό φόρεμα πού είχε κάμει επίτηδες για τ'ό ντεμπούτο. Τριακόσια όγδοήντα πέντε φράγκα.

— Τριακόσια όγδοήντα πέντε φράγκα, μού ειπε ή Τζούλια, για ένα φόρεμα πού θά τ'ό φορέσω μονάχα ίσως απόψε. Τί σου στοιχίζει αυτό τ'ό ντεμπούτο!

Της έφίλησα τ'ό χεράκι και της έδειξα τή χτενίστρα πού τήν έπεριμενε πάρα πέρα. Τήν έδλεπα πού εξαφανιζόταν στο σκοτάδι του διαδρόμου πρ'ός τ'ό εσωτερικό της σκηνής και μουρχόταν νά της φωνάξω:

— Τζούλια, δέν στοιχίζει μονάχα τριακόσια όγδοήντα πέντε φράγκα ένα ντεμπούτο. Στοιχίζει πολλές φορές έναν όλόκληρο άνθρωπο.

Ό κόσμος άρχισε νά μαζεύεται στο ταμείο και τ'ά φώτα της πλατείας του θεάτρου άναψαν όλα. Αμάξια, αυτοκίνητα έφθναν ολόένα, όλος ό κόσμος τών πρώτων, οι αλώνιοι τών διακεκριμένων θέσεων, οι λόγιοι, οι κριτικοί, ήθοποιοί άλλων θεάτρων πού δέν είχαν μέρος, τ'ό πλήθος τέλος πού δίνει σέ μιá παράστασι τόν έκτικτο χαρακτήρα. Μού φάνηκε πώς άκουσα μερικούς πού ρωτούσαν άλλους τί είναι ή Δις Τζούλια Παριανού.

Έτραδήχθηκα πρ'ός τ'ά παρασκήνια, εν φ ή όρχήστρα έπαίξε κάτι. Δέν επήγα νά ιδ'ω καν τή Σπιθα, όπως συνήθιζα σέ κάθε πρώτη έργου μου. Έμεινα όρθιος στήν πρώτη πρ'ός τ'ό προσκήνιο κούνιτα πρ'ός τήν πλευρά πού δέν περνούσαν ήθοποιοί, ως πού ν' άρχισ'ή ή παράστασις. Τ'ά γονάτα μου έλυγίζοντο. Τέτοια συγκίνηση δέν τήν είχα δοκιμάσει ούτε όταν έπαίχθηκα τ'ό πρώτο μου έργο.

Τ'ό κουδούνι του υποβολέως έχτύπησε, ή μουσική έπαυσε και ένας εργάτης πού ήταν όρθιος πίσω μου άπάνω σ' ένα κασόνι άρχισε νά τραβ'ά τ'ά σχοινιά της αλλαγής. Από ένα άνοιγμα έδλεπα τ'ό κοινόν

της πλατείας. Τί κόσμος Θεέ μου! Ποτέ κοινόν δέν μ' έτρόμαζε τόσο.

Ήταν πρώτο τ'ό δικό μου μονόπρακτο. Η ύπόθεσις του ήταν απλή με δύο ρόλους άθανταδόρικούς, όπως λέμε έμεις οι συγγραφείς, τους ρόλους πού γράφουμε επίτηδες για νά δώσουμε ευκαιρία στους ήθοποιούς νά παίζον και νά κάμουν εντύπωσι. Δυό γυναίκες διαμφισθητόν τόν ίδιον άνδρα. Η μιá έχει ως όπλο της τ'ό παιδί πού έχει κάμει μαζί του και ή άλλη τήν αγάπη της, τήν προσήλωσι και τήν αυτοθυσία της για τόν άνδρα πού πιστεύει ότι θά γίνη μεγάλος συγγραφέας. Η πρώτη ζητεί νά τόν πάρη για άποζημίωσι για τ'ό παιδί, ή δεύτερη για νά τόν σώση. Έρχεται μιá αποκάλυψις στο τέλος ότι τ'ό παιδί πολύ πιθανόν νά μ'ή τ'ό έκαμε εκείνη ή γυναίκα μ' εκείνον τόν άνδρα γιατί ταυτοχρόνως είχε και άλλους φίλους και νικ'ά όπως είναι φυσικό ή δεύτερη. Θα μού ειπουν ότι ή υπόθεσις αυτή πιθανόν νά μοιάζη λιγάκι με τή «Τζοκόντα» του Ντ' Άννουτσιο, αλλά λίγο μ' ενδιέφερε όταν εκάθισα νά γράψω ένα καλό μέρος για τή Τζούλια για τ'ό τί θά μού ειπουν. Η Σπιθα θά έκανε τή γυναίκα με τ'ό παιδί και ή Τζούλια τή γυναίκα με τήν αγάπη.

Από ένα παράθυρο του σκαλονιού της σκηνής έδλεπα μέσα άθέατος όπως ήμουν στο σκοτάδι. Έμπήκε πρώτη ή Σπιθα και άρχισε νά μιλή μ' ένα φίλο του άνδρ'ος πού τήν έγκατέλειψε, αυτόν πού θάπεκάλυπτε στο τέλος ότι τ'ό παιδί ήταν πιθανόν νά μ'ήν ήταν τ'ό φίλου του. Ό φίλος έφυγε και ήρθε ή στιγμή νά βγ'ή ή Τζούλια. Τήν είδα πού επέρασε στο βάθος τών παρασκηνίων. Δέν έτόλμησα νά της μιλήσω.

Έμπήκε στή σκηνή. Ό ιδρώτας έτρεχε επάνω μου ποτάμι. Αραιά χειροκροτήματα τήν υπεδέχθησαν. Τήν έδλεπα. Μόλις προχωρούσε στή σκηνή σχεδόν άπαθής πρ'ός τήν άλλης, με τ'ά βλέμματα στο πάτωμα, εν φ ή Σπιθα φαινόταν πώς μόλις εκρατιόταν για νά μ'ή χυθ'ή νά τήν πνίξη. Δέν είχα έτσι εγώ τ'ό σκηηνικό. Έπρεπε στο πρώτο βήμα ή Τζούλια νά σταθ'ή μόλις είδε τήν άλλη και νά της φωνάξη θυμωμένα: «Νομίζω πώς εκάματε λάθος στήν πόρτα». Και αυτή άκόμη ν' άνοίξη τ'ό στόμα της! Άς είναι. Μπορεί νά θεωρηθ'ή φυσικό έτσι τ'ό παίξιμο, νά πουν πώς ό τύπος αυτής της γυναίκας είναι ιδιοσυγκρασία άριστοκρατική. Επί τέλος οι δυό γυναίκες άρχισαν νά μιλούν. Η Σπιθα έπαίξε περίφημα. Η Τζούλια μόλις άκούοταν. Η φωνή της ήταν ξεψυχισμένη και αντί νά σταθ'ή στή μέση της σκηνής με σταυρωμένα τ'ά χέρια, όπως έπρεπε, άκουμπουσε άπάνω σ' ένα έπιπλο. Τί έπαθε; Η πρώτη συγκίνησης. Θα τ'ό βγάλ'η ως τ'ό τέλος; Η καρδιά μου πήγαινε νά σπάση. Φαινόταν εκεί λυγισμένη σχεδόν πρ'ός τ'ό πιάνο του σκαλονιού σάν λιπόθυμη. Δυό φορές τ'ά μάτια της έγύρισαν πρ'ός τ'ό κοινόν και τήν είδα πού τ'ά ανοιγόκλεισε φοβισμένα σάν νά έδλεπε ένα τίρας. Τί έγινε τ'ό θάρρος και ή ευκαμψία πού είχε στις πρόδες; Βοήθησέ την, Θεέ μου. Η Σπιθα, εν φ

παιδιού πού έκαμα εγώ μ' αυτόν. Έγώ, εγώ κ' εκείνος. Πού είναι τ'ό δικό σας παιδί; Έγώ τ'ό δικό μου τ'ό έχω στήν πόρτα. Τ'ό άφησα επίτηδες εκεί για νάρθ'ή νά τ'ό ιδ'ή στο κατώφλι σάν νά τόν περιμέν'η νά τ'ό πάρη στα χέρια του. Τί θέλεις εσύ με τόν άνδρα μου; Τί έχεις μαζί του; Έπ'ό δέν έχεις ούτε Θεό... παληογυναίκα...»

Σ' αυτό τ'ό σημείο ή Τζούλια έπρεπε νά τή διακόψη.

«— Έχω τήν αγάπη μου.»

Και απ' εδ'ω θ' άρχιζε νά μιλή αυτή με λόγια του πάθους, ζωηρότερη, φοβερότερη από τήν άλλη.

Άλλ' ή Τζούλια μόλις ανοιγόκλεισε τ'ά χείλη της ειπε κάτι πού δέν άκούστηκε και έσώπασε.

«— Έχω τήν αγάπη μου», επανέλαμβανε δυνατώτερα ό υποβολέως.

Η πρωταγωνίστρια της ειπε σιγά:

«— Έλα π'ός τ'ό μέρος σου.»

Και ή Σπιθα επανέλαβε πάλι τ'ά λόγια της ανακατομένα, για νά μ'ή φανουν τ'ά ίδια, για νά δώση καιρό στή Τζούλια νά θυμηθ'ή τ'ό μέρος της. Και από τ'ό θυμό πού είχε για τ'ό χάσμα τ'ά έ-

λεγε δυνατώτερα, και για νά έμψυχώση ίσως τήν

άλλη τ'ά έλεγε με πάθος πού συνεκλόνηζε.

Και όταν ή Σπιθα εσταμάτησε πάλιν ή Τζούλια αντί νά ειπ'ή «Έχω τήν αγάπη μου» απήντησε:

— Έχετε δικηο. Πάρτε τόν άνδρα σας. Κ' εδ'όγηκε άμέσως από τ'ό σαλόνι γρήγορα και άφησε στή μέση τήν πρωταγωνίστρια. Αντί νά ειπ'ή τ'ό μέρος της, απήντησε στή Σπιθα σάν νά επείσθη από τ'ά λόγια της πώς είχε δικηο. Έξέχασε πώς ήταν θεατρο; Τί έπαθε;

Καταστροφή. Μόλις είχε άρχισ'ή τ'ό έργο κι' εκ'ό-

Ό Μουσουργός κ. ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ
εις τόν όποιον άνετέθη ή γενική διεύθυνσις του Δημοτικού Θεάτρου.

έπαίξε της έκανε και νεύμα νά φύγη απ' εκεί και νά πλησιάσ'η στή μέση. Άλλ' ή Τζούλια δέν έκανε βήμα. Άκουμπουσε εκεί σάν ήττημένη, σάν τ'ό δικηο νά ήταν με τ'ό μέρος της άλλης.

Τ'ό μέρος της Σπιθα ήταν τώρα δυνατώτερο, στο φόρτε του.

«— Δέν είναι δικός σου άνδρας. Μού τόν εκλεψες. Έσύ έμπήκες στο σπίτι μου σάν λωποδύτης. Κι' αυτό εδ'ω τ'ό σπίτι πού κάθεται αυτός είναι δικό μου. Είναι τ'ό σπίτι του πατέρα του παιδιού μου. Τ' άκους; Του

άλλη τ'ά έλεγε με πάθος πού συνεκλόνηζε.

Και όταν ή Σπιθα εσταμάτησε πάλιν ή Τζούλια αντί νά ειπ'ή «Έχω τήν αγάπη μου» απήντησε:

— Έχετε δικηο. Πάρτε τόν άνδρα σας. Κ' εδ'όγηκε άμέσως από τ'ό σαλόνι γρήγορα και άφησε στή μέση τήν πρωταγωνίστρια. Αντί νά ειπ'ή τ'ό μέρος της, απήντησε στή Σπιθα σάν νά επείσθη από τ'ά λόγια της πώς είχε δικηο. Έξέχασε πώς ήταν θεατρο; Τί έπαθε;

Καταστροφή. Μόλις είχε άρχισ'ή τ'ό έργο κι' εκ'ό-

πηκε. Ἀκούσθηκε τὸ τρομερὸ μουρμουρητὸ πὸ ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν πλατεία τοῦ θεάτρου σὲς μεγάλες ἀποτυχίες. Ὁ μηχανικὸς τῆς σκηνῆς ἐφώναζε σὰν δαιμονισμένος νὰ κλείσουν τὴν αὐλαία. Τὸ τί ἐγινε τότε ἦταν ἀπερίγραπτο. Φίλοι τοῦ θεάτρου ἐγέμισαν ἀμέσως τὴ σκηνή, οἱ ἠθοποιοὶ πὸ δὲν εἶχαν προφθάσει νὰ βγοῦν ρωτοῦσαν τί συνέβη καὶ στὴ μέση ἡ Σπιθᾶ ἀφρίζε κ' ἐβρίζε.

— Τί ἦταν αὐτὸ γιὰ τὸ Θεό! Μοῦ χάλασαν τὴν παράστασι. Τώρα πῶς θὰ παίζουμε; Μὰ εἶναι τρομερὸ! Δὲν ἀκούσθηκε ποτὲ τέτοιο πρᾶγμα. Τί ζῶφ, Θεέ μου!...

Προσπαθοῦσαν νὰ τὴν ἡσυχάσουν.

— Συμβαίνει; τέτοια πράγματα στὸ θέατρο στὰ ντεμποῦτα...

— Μὰ τί ντεμποῦτο καὶ ξεντεμποῦτο, κύριέ μου; Τὴν καμαριέρα μου νάβγαζα, θάξερε νὰ πῆ δυὸ λόγια. Ὅχι αὐτὴ ἡ κυρία καμωματοῦ!

Ἐγὼ στεκόμουν ἐκεῖ κοντὰ ζαλισμένος, χαμένος, μὴ ξέροντας τί ν' ἀπαντήσω σ' ἄσους μ' ἐρωτοῦσαν, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ σκεφθῶ τί νὰ κάμω, πὸ νὰ πάω, πὸ νὰ σταθῶ. Τὸ μάτι τῆς Σπιθᾶ μ' ἐπῆρε.

— Κοιτιάστε, κύριέ μου, νὰ ἰδῆτε τὰ ἔργα σας, μοῦ ἐφώναξε. Ὅριστε τί μοῦ κάνεις. Ποιὸς μὲ πληρώνει ἐμένα τώρα; Τοῦ λόγου σου;

— Ἐχεις δίκιο, ἀλλὰ μὴ φωνάζεις, τῆς εἶπα. Κανεὶς δὲν τὸ φανταζόταν. Οὔτε σύ.

— Μὰ ἐγὼ τί ἤξερα γιὰ νὰ τὸ φαντασθῶ; Ἐσὺ τὴν ἤξερες. Ἐσὺ μοῦ τὴν ἐκουδάλησες. Εἶπα πὸς μοῦ φερες ἕναν ἄνθρωπο, ὄχι μοῦ ποῦ!

— Ἡ ἀτυχία εἶναι περισσότερο δική μου.

— Μὲ συγχωρεῖς, κύριε. Σπουδαῖο πρᾶμμα τὸ μονόπρακτό σου. Ἐσὺ δὲν ἔχεις ἐπιχειρήσει, ὅπως ἐγὼ. Τί θέλεις τώρα νὰ εἰπῶ στὸν κόσμον πὸ ἐπλήρωσε τὸ εἰσιτήριό του καὶ ἦρθε γιὰ νὰ ἰδῆ μιὰ χίνα; Πῶς δὲν μποροῦσα νὰ μὴν τὴν δεχθῶ στὸ θέατρό μου γιὰ αὐτὸ ἦταν ἡ μορὸζα τοῦ κυρίου Παντιᾶ;

Τὴν ἄφησα νὰ παραδέρνη κ' ἐτράβηξα νὰ ἰδῶ τὴ Τζούλια. Μπροστὰ στὴ σκάλα πὸ ἀνέβαινε στὰ καμαρίνια τῶν γυναικῶν ἕνας ὑπηρέτης ἦταν ἔτοιμος ν' ἀνεβῆ μὲ ποτήρια γεμάτα νερό. Ἐπῆρε ἕνα ποτήρι, ἦπια καὶ συνήλθα λιγάκι. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς ἀποτυχίας μοῦ εἶχε φύγει. Συλλογιζόμενον τὴ Τζούλια. Τὸ ντεμποῦτο τῆς ἦταν μιὰ κλασσικὴ ἀποτυχία, μὲ παρτίδα καὶ μένα σὲς πέννες τῶν κλοθελητῶν τῶν ἐφημερίδων καὶ ποιὸς ξέρει τί θὰ μοῦ σερναν αὔριο οἱ θεατρικογράφοι. Τόσο τὸ καλύτερο.

Γιατ' νὰ τὸ κρύψω; Μιὰ κρυφὴ χαρὰ, μιὰ πολλὴ δυνατὴ χαρὰ, σὰν παντοινὴ ἐξασφάλισις, πὸ δὲν ρποροῦσε νὰ τὴν καταλάβῃ κανεὶς ἄλλος, ἐπλημμύριζε τὴν καρδιά μου. Ὅποιος ἐγνώρισε λύπη σὰν αὐτὴ πὸ μ' ἐπνιγε ὄλον αὐτὸ τὸν τελευταῖο καιρὸ ἔως ἀπόψε θὰ μὲ δικαιώσῃ.

Ἀνέβηκα τὴ σκάλα. Δυὸ θεατρίνες κατέβαιναν μὲ γέλια. Εἶδα τὴν κακεντρέχεια στὰ βαμμένα τους

πρόσωπα κ' ἐν τούτοις τὶς ἐχαιρέτησα μὲ καλωσύνην. Ἦμουν πράγματι εὐχαριστημένος. Τὸ καμαρίνι πὸ ζητοῦσα ἦταν στὸ βάθος τοῦ διαδρόμου μὲ τὴν πόρτα τοῦ ἀνοιχτή. Εἶδα τὴ Τζούλια καθισμένη μὲ τὸν γυμνὸ τῆς ἀγκώνα ἀπάνω στὸ τραπέζι, μὲ τὴν παλάμη στὸ πηγούνι καὶ τὰ δάκτυλα χωμένα στὰ μάγουλα. Τὰ βλέμματά μας διεσταυρώθησαν πρὶν μὲν μέσα. Κοντὰ τῆς ἦταν ἡ ὑπερέτριά μας, ἕνας ἀνθυπίατρος, μιὰ ἠλικιωμένη ἠθοποιὸς πὸ τὴν παρηγοροῦσε καὶ κακολογοῦσε ταυτοχρόνως τὴν Ἐλένη Σπιθᾶ, καὶ στὴν πόρτα ὁ Ἰωάννου. Τὰ μάτια τῆς ἦσαν τρομαγμένα ἀκόμη, στοὺς καθοὺς ἔλαμπαν δάκρυα, τὸ στήθος τῆς ὀλόκληρο ἔτρεμε.

— Μὴν κάνεις ἔτσι, τῆς εἶπα. Δὲν ἐχάλασε ὁ κόσμος.

Ἐκείνη χωρὶς νὰ μοῦ εἰπῆ λέξι ἄρχισε νὰ κλαίη. Ὅταν ἐπλησίασα περισσότερο εἶδα τὸ ἀριστερό της πόδι γυμνὸ χωρὶς κάλσα. Ἐστήριξε τὴ φτέρνα ἀπάνω σ' ἕνα μαξιλαράκι.

— Τί συμβαίνει; εἶπα. Τί ἔχει τὸ πόδι σου;

— Μιὰ μικρὴ ἐξάρθρωσις, εἶπεν ὁ ἀνθυπίατρος, Δὲν εἶναι τίποτε. Μόνον πὸ θὰ πονῆ λιγάκι μιὰ-δυὸ μέρες.

Εὐχαρίστησα τὸ γιατρό. Μὰς ἐχαιρέτησε κ' ἐφυγε ἀμέσως.

Ἡ ἠθοποιὸς μοῦ τὰ ἐξήγησε. Ὅπως ἀνέβαινε γρήγορα γρήγορα ἡ Τζούλια τὰ σκαλοπάτια, ἔσαν ἐφυγε ἀπὸ τὴ σκηνή, ἐστραβοπάτησε τὸ τακούνι καὶ ἐλυγγίσθηκε τὸ πόδι τῆς. Ὁ γιατρός πὸ τοῦ φώναξαν ἀπὸ τὴν πλατεία ἀμέσως τὸ ἔφερε στὴ θέσι του καὶ τῆς ἔκαμαν μιὰ ἐντριβὴ μὲ σπέρτο. Καὶ τὸ φόρεμά της ἐπιτάσθηκε κάπου ἐκείνη τὴ στιγμὴ κ' ἐσχίσθηκε.

Ἦταν σχισμένο πρᾶγμα ἀπὸ τὸ γόνατο ἔως κάτω. Ἡ γάμπα τῆς γυμνὴ φαινόταν ὀλόκληρη μέσα ἀπὸ τὸ σχίσμα, ἄσπρη μὲ ὄλο τὸ ξεαῖσιον γεμάτο στὴ μέση καὶ λεπτὸ στὰ σφυρὰ σχῆμα τῆς. Μοῦ ἦρθε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι. Ἦταν ἡ πόρτα ἀνοιχτὴ καὶ τὴν ἔβλεπαν ἔτσι σ' αὐτὸ τὸ χάλι. Ἐγύρισα γύρω τὰ μάτια μου. Ὁ Ἰωάννου τὸ εἶχε σκάσει εὐτυχῶς, ἀλλοιῶς δὲ θάβλεπε τὴ σκάλα ἀπὸ τὴν κλωτσιὰ πὸ θάτρωγε.

Ἐγονάτισα στὰ πόδια τῆς καὶ τῆς ἐχάιδενα τὸ πονεμένο πόδι καὶ τὴν παρηγοροῦσα. Δὲν ἦταν τίποτε. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη πὸ ἔπαθε αὐτὴν τὴν ἀτυχία. Ὑπάρχει τὸ μέλλον μπροστὰ. Ἐγὼ θὰ ἔκανα ὀλόκληρο τρίπρακτο ἔργο, θὰ ἐνοικίαζα ἕνα θέατρο γιὰ μιὰ βραδυὰ καὶ θὰ τὴν ἐβαζα νὰ παίξῃ τὸν πρῶτο ὄλο.

— Ὅχι, μοῦ εἶπε. Φθάνει τὸ κακὸ πὸ σούκαμα. Δὲν εἶμαι γιὰ τὸ θέατρο. Δὲν ἀξίζω μιὰ δεκάρα. Πᾶρε με, νὰ σὲ χαρῶ, νὰ φύγουμε ἀπὸ ἐδῶ μέσα.

Τὰ λόγια τῆς μὲ συγκίνησαν καὶ τότε τῆς ἀνοίξα τὴν καρδιά μου. Ναί, δὲν ἦταν γιὰ τὸ θέατρο. Ἀλλὰ νὰ μὴν ἔλεγε πῶς δὲν ἀξίζε ἕνα ὀλόκληρο θησαυρὸ. Τί ἀξίζε; Ἀξίζε ὄλα τὰ ἔργα πὸ θὰ ἔκανα ἐγὼ. Θὰ ἦταν σὰν νὰ τὰ γράφε αὐτὴ. Ἀπὸ τότε ἄρχισε ἡ μεγάλη μου ἐπιτυχία; Ἀπὸ τότε πὸ ζοῦσα μαζί της.

Τῆς ἐφόρεσα ἐγὼ ὁ ἴδιος μὲ προσοχὴ τὴν κάλσα καὶ τὴν ἐδοήθησα ν' ἀλλάξῃ τὸ φόρεμα πὸ φροῦσε στὴ σκηνή. Καὶ ὅταν ἄρχισε νὰ παίζεται τὸ δεύτερο μονόπρακτο, ἡ κωμῳδία, τὴν ὥρα πὸ ἡ πλατεία ἦταν βυθισμένη στὸ σκοτάδι καὶ μπορούσαμε νὰ περάσουμε ἀφανεῖς στὸ σκοτεινὸ διάδρομο πὸ ἔφερε στὴν ἐξοδο, τὴν ἐπῆρα νὰ φύγουμε. Πρὶν βγοῦμε εἶδα στὸ κεφαλόσκαλο τῆς σκάλας τῶν καμαρινῶν τρεῖς-τεράστιες ἀνθοδέσμες. Οἱ δυὸ εἶχαν μυλλιέτα ἀπάνω. Εἶχα τὴν περιέργεια νὰ πάω νὰ ἰδῶ τίς κάρτες στὸ γκαζί. Ἡ μιὰ ἦταν τῆς Ἐλένης Σπιθᾶ κ' ἡ ἄλλη τοῦ Ἰωάννου. Τὶς εἶχαν γιὰ νὰ τίς προσφέρουν στὴ Τζούλια γιὰ τὸ ντεμποῦτο τῆς καὶ κάποιος παληάνθρωπος ἡ κάποιος φαρσέρ τὶς εἶχε κουβαλήσει ἐκεῖ τώρα ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀποτυχία. Ἐνόμιζαν πῶς θὰ μ' ἐπείραζαν οἱ ἠλίθιοι.

Ἡ Τζούλια δὲν ἐκατάλαβε τίποτε τὴν ἐπῆρα μὲ προσοχὴ καὶ τὴν ἐκατέβασα κάτω. Περπατοῦσε στὸ πλάγι μου στηριγμένη στὸ χέρι μου καὶ κουτσαίνοντας λίγο. Ἐτοὶ ἐπεράσαμε ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ ἀκρὴ τῆς πλατείας τοῦ θεάτρου χωρὶς νὰ μὰς ἰδῆ κανεὶς. Ὅλοὶ ἐπρόσεχαν τὴν κωμῳδία. Ἡ ὑπερέτρια μὲ τὸ σχισμένο φόρεμα στὸ χέρι μὰς ἐπερίμενε στὴν πόρτα. Ἐνα ἀμάξι μὰς ἐπῆρε καὶ μὰς ἐπῆγε στὰ Πατήσια, στὸ σπιτάκι μας. Στὸ φῶς τῆς λάμπας, ἐνῶ βοηθοῦσα τὴ Τζούλια νὰ γδυθῆ καὶ νὰ πέσῃ, ἔβλεπα τὰ ἐπιπλα, ὄλα τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ παράθυρο τίς σκιώδεις σιλουέτες τῶν δένδρων στὸν κυανόφαιον οὐρανὸ τῆς ἀστροφεγγιάς τὰ ἔβλεπα ἕλα μὲ καλωσύνη, σὰν νὰ ἦσαν ἐμφυχα καὶ νὰ ἦσαν εὐχαριστημένα πὸ γυρίζαμε ἔτσι πίσω.

Τί δροσερὴ πὸ ἦταν ἐκείνη ἡ ἡμέρα! Τὰ ἔβλεπα ὄλα γύρω μου ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα εἰς τίς ὀλιγοχτεσὲς πόρτες, γλυκὰ καὶ φωτεινά, ὅπως ὁ ἄνθρωπος πὸ βρῖσκειται σὲ ἀνάρρωσι ἔπειτα ἀπὸ ἀρρώστια πὸ τὸν ἐταλαιπώρησε. Δὲν ἄφησα τὴν ὑπερέτρια νὰ σερβίρῃ τὸ γάλα μὲ τὸν καφέ στὴ Τζούλια πὸ ἦταν ξαπλωμένη στὸ κρεβάτι γιὰ τὸ πόδι τῆς. Τῆς τὰ ἔτοιμασα ἐγὼ ὄλα μὲ τὰ χέρια μου. Ἦμουν-τρελλὸς ἀπὸ τὴ χαρὰ μου σὰν νὰ τὴν ἐκέρδιζα ἀπὸ ἕνα θάνατο. Ὁ κίνδυνος εἶχε περάσει, τὸ θέατρο πὸ μοῦ τὴν εἶχε ἀπειλήσει μοῦ τὴν ἄφησε ὀριστικῶς. Μοῦ φαινόταν πῶς τὴν εἶχα πάρει ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς θηρίου.

Ἐπέρασα στὸ γραφεῖο μου νὰ διαβάσω τίς ἐφημερίδες. Εἶχα περὶ ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἡμέρα νὰ μοῦ τίς φέρουν ὄλες. Δὲν ἐπρομάντευα βέβαια αὐτὰ πὸ συνέβησαν. Τὶς ἀνοίξα μιὰ πρὸς μιὰ. Εἶχαν ριχθῆ ἐπάνω μου σὰν τὰ σκυλλιά. Ὁ ἕνας ἔλεγε πῶς εἶναι ἀνεξήγητο αὐτὸ τὸ θαλάσσωμα πὸ ἔπαθε τὸ πνεῦμα ἑνὸς συγγραφέως ὅπως ὁ κ. Γεώργιος Παντιᾶς. Στὴν ἄλλη ἦταν δημοσιευμένο ἀντὶ κριτικῆς ἕνα κακογραμμένο σατυρογράφημα εἰς βάρος μου. Ἡ ἄλλη ἔλεγε ὅτι «παρ' ὄλας τὰς ὑπερανθρώπους προσπαθείας τῆς πρωταγωνιστήσας δος Τζούλιας Παρια-

νοῦ δὲν ἐστάθη τὸ ἔργον». Ἄλλη δὲν ἔγραφε τίποτε. Μ' ἐβρίζαν, μὲ εἰρωνεύοντο σὲ ὄλες, καὶ κάπου εἶχαν σύμπλεγμα ὑπανιγμῶν χυδαίων γιὰ τὴ Τζούλια καὶ γιὰ μένα. Καὶ ἄλλη ἔλεγε «Τὸ μονόπρακτο δρᾶμα τοῦ κ. Γεωργίου Παντιᾶ τὸ δοθὲν χθὲς . . . . . εἶναι ἕνα μικρὸν ἀριστούργημα, ὑπόδειγμα τοῦ εἶδους ἀμιλλώμενον πρὸς τὸ περίφημον «Ταρύφαλλον» τοῦ Ὀγιέτι. Ἡ κ. Σπιθᾶ ὑπῆρξε εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ἡ γνωστὴ μεγάλη ἰέρεια τῆς τέχνης. Ἄλλ' ἡ ἐμφάνισις τῆς δος Τζούλιας Παριανοῦ ἔφερε πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κοινοῦ ἕνα ἀληθινὸν θαῦμα. Ἀπαράμιλλος, ἐνθυμίσασα εἰς τινὰς στιγμὰς ἐξάρσεως τὴν θεῖαν Ντοῦζε...».

Δὲν ἐπροχώρησα περισσότερο. Ἐκὺταξα τὸν τίτλο τοῦ φύλλου. Ἄϊ στὸ διάβολο! Ἦταν ἡ ἐφημερίδα πὸ ἔγραφε ἐκεῖνο τὸ ζῆλον—ποιὸς ἄλλος;—τὸ ζῆλον ὁ Ἰωάννου. Εἶχε γράφει προκαταβολικῶς τὴν κριτικὴν, τὴν εἶχε δώσει στὴν πρώτη σελίδα μάλιστα, πὸ τυπώνεται ἑνωρίς, καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὴ βγάλῃ μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ ντεμποῦτου καὶ τοῦ ἔργου. Τί εἶχε ν' ἀκούσῃ σήμερα στὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος του! Δὲ θὰ τὸν ἀφηναν νὰ ξαναγράψῃ κριτικὴν.

— Βλάκα, εἶπα κ' ἐγέλασα.

— Τί εἶναι; μ' ἐρώτησε ἡ Τζούλια ἀπὸ τὸ ἄλλο δωμάτιο.

— Τίποτε, παιδί μου. Κάποιος ἐνόμιζε πῶς ἔκανε σπουδαία μπόφα κ' ἔχασε καὶ τὰ ρέστα του.

Ἐπέταξα τίς ἐφημερίδες ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ ἐπῆγα μέσα κ' ἐκάθισα κοντὰ της.

Τί τρυφερὴ πὸ ἦταν! Γεμάτη καλωσύνη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη πὸ μοῦδειχε τὸ βλέμμα! τῆς ἔπειτα ἐκὺταξε τὸ πονεμένο πόδι τῆς.

— Δὲς νὰ μοῦ μείνη καμμιὰ κουτσαμάρα; μοῦ εἶπε.

— Τί λές, ἀγάπη μου. Στὴν ἠλικία σου μιὰ μικρὴ ἐξάρθρωσις . . . . . εἶναι; Ζήτημα δυὸ ἡμερῶν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΣΥΝΑΤΛΙΑΙ

Ὁ ἐκλεκτὸς καλλιτέχνης μας κ. Γ. Εὐσταθίου-Λυκούδης θὰ μὰς χαρίσῃ νέαν μουσικὴν ἀπόλαυσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ξενοδοχείου τὸ «Φάληρον» τὴν 25ην τρέχοντος. Συμμετέχουν, εὐγενῶς προσφερόμενοι, ἡ δνὶς Ἄννα Καίσαρη καὶ ὁ πιανίστας κ. Δημ. Μητροπόπουλος. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει Μπετόβεν, Σούμπερτ, Μέντελσον.

* *

Εἰς τὸ θέατρον τοῦ νέου Φαλήρου τὴν 3ην Αὐγούστου διδεται συναυλία ὑπὸ τοῦ Ρουμάνου βαρυτόνου κ. Θεοδοωρέσκου τῆ συμμετοχῆ καὶ τῆς ὀρχήστρας τοῦ θεάτρου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Στ. Βιλιετσιώτη.

ΤΑ ἜΡΓΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Εἰς τὴν ὑπερέτταν Παπαϊωάννου ἐδόθη τὴν περασμένη Πέμπτη ἡ «Μοντέρνα Καμαριέρα» τοῦ κ. Χατζηασπαστοῦ καὶ εἰς τὸ «Κεντρικόν» ὁ «Παπαγάλος» τῶν κ. κ. Βότη καὶ Στ. Ξενοπούλου. Αἱ ἐντυπώσεις μας εἰς τὸ προσεχές.

Ἡ συνέχεια τῆς «Κατερίνας Ἰθανόβνας» εἰς τὸ προσεχές.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΛΑΚΕΡ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. ΜΗΤΣΟΥ ΜΥΡΑΤ

Φίλε κ. Ροδά.
Η λίαν ενδιαφέρουσα μελέτη του αγαπητού μου Στεφ. Δάφνης περί των «Εγκλημάτων» του παγκοσμίου θεάτρου επανέφεραν εις την μνήμην μου την ώραίαν εκείνην εποχήν του 1900, που διεμύνα εις τὴν Παρίσι, απολαμβάνων τὴν ἀξιοτάτευτον ἀμερικανιστίαν τῆς ποσειμικῆς ζωῆς. Ἐνα μόνον ἦτο τὸ παράπονον μου. Δὲν κατόρθωσα νὰ συμπεριληφθῶ εἰς τὰς τάξεις τῶν Παρισίων τσαμπλατζήδων, τοὺς ὁποίους οἱ Γάλλοι θεατρώνα καὶ ἀποκόβουν καθὼς ἡμεῖς τοὺς ἀρουραίους τῆς Θεσσαλίας. Μίαν βραδυάν, που εδίδετο εἰς τὸ «Θεάτρον Μπερνάρ» ὁ «Αετιδεὺς» τοῦ Ροστάν, ἡ ἐπιθυμία μου νὰ ἴδω τὴν θείαν Σάρραν, εἰς τὸν ρόλον τοῦ μάργουρος ἠγεμονόπαιδος, ἦτο ἀκαταμάχητος. Δυστυχῶς τὸ ἰσχυρὸν Σμυρναϊκὸν μου βολλάντιον δὲν ἠδύνατο ν' ἀνταποκριθῆ πρὸς τὸ τιμολόγιον τῆς παραστάσεως. Κατόπιν ὁμιῶς ὄριμῳ σκέψῳ ἐπὶλίθη μετὰ τὴν σχετικὴν γενναϊότητα καὶ παρουσιασθεὶς εἰς τὸ ταμίειον τοῦ θεάτρου προσέφερα ἓνα πενήχρον διάρραχον διὰ μίαν οἰκνηδέποτε θέσιν. Ὁ ταμίης ἐμείδισε, με ἀνεμέτησε διὰ τοῦ βλέμματός, καὶ κύμας μου εἶπε μυστηριωδῶς:

— Περίστε ἀπὸ μέσα.
— Ὅταν ἐφθέτημεν μόνου, μου ἔκαμε τὴν ἀκόλουθον πρότασιν:

— Σὰς δίδω μίαν καλὴν θέσιν, ἀλλὰ θὰ λάβετε μέρος καὶ εἰς τὴν κλάκα.
— Ἐδέχθην, μὴ γνωρίζω καλὰ καὶ περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Ὄλιγον πρὸ τῆς παραστάσεως μ' ἐσοποθέτησαν εἰς μίαν κ' τῶν πρώτων σειρῶν τῆς πλατείας, πλησίον ἑνὸς ἐπιόστου κυρίου με φράζα γενεὴν καὶ περιποῦδαστον ὕψους. Ἦτο ὁ Ἀρχιεγκλητόν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σκηνότο καὶ περιήρχετο τὰς γειτονικὰς σειράς, συνεννοούμενος με μερικῶς ἄλλους καλοῦ ἔξωτερικῆς κυρίου. Ἀπὸ μερικὰ λόγια, που ἐφθασαν εἰς τὰ τ' αὐτῆς μου, ἐνόησα ὅτι ἦσαν οἱ ἐπιήληθοι τῆς κλάκας, οἱ περιήρημοι «ἀραιοποιημένοι», τοὺς ὁποίους ἐμνημόνευσεν εἰς τὴν μελέτην του ὁ κ. Δάφνης.

Ἡ παράστασις ἤρτισεν. Ἡ θεία Σάρρα τὴν βραδυάν ἐκείνην ἦτο θεοτέρα. Ἦμιον καρφωμένοι εἰς τὴν θέσιν μου. Ὄλη ἡ ὑπαρξὶς μου εἶχε συγκεντρωθῆ εἰς τὸ βλέμμα. Ἀφῆν, εἰς μίαν ἔξαισιαν στιγμὴν, ὁ ἀλιτήριος γείτον μου μ' ἐπανεφέρε, με μίαν σκουνοϊάν, εἰς τὸ καθῆκον:

— Ἐτοιμος, κύριε; με ἤφωτσε σοβαρῶς.
— Ἐτοιμος! τοῦ ἀπεκρίθη.
— Ἐμπρός, χειροκροτήσατε!

Ἐξετέλεσα μαζί του τὸ θυρωρῶδες καθῆκον. Ὁ ἀνοτέρω διάλογος ἐπανελήφθη στερεοτυπῶς πλέον ἢ δεκάκις. Εἰς τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ὁ κύριος με τὰ ψαρά γένεια με συνεζήτη καὶ με διεβεβαίωσεν ὅτι ἔχω μέλλον διὰ κλακέο!
Ἀπὸ τὸν Ἀρχιεγκλητόν ἐκείνον τοῦ «Θεάτρου Μπερνάρ» ἐμάθα κατόπιν περιεργὰ πράγματα καὶ μετὰ μίαν δεκατετραετίαν ἠθέλησα νὰ ἐφαρμοσῶ τὴν διδασκαλίαν του εἰς Ἀθήνας. Πρὸς τιμὴν τῆς νομιμοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινού καὶ τῆς «γενναίας φρουρᾶς» εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀπέτυχα ἐκ μιάς ἀρχῆς. Τὸ πρῶτον συνέβη ὡς ἔζη: Κατὰ τὴν ἀρσαστῆσιν τοῦ «Ροῦϊ—Μπλάς» με κατέλαβε μίαν ἀκατανόητος ὄρεξις νὰ χειροκροτηθῶ εἰς τὸν ρόλον τοῦ Ἰσπανοῦ ἦρωος. Διοργάνωσα λοιπὸν τὴν σχετικὴν κλάκαν ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ θεάτρου μας, καὶ ἔδωκα τὴν ἐντολήν νὰ με χειροκροτήσουν εἰς τὸν περιήρημον μονόλογον πρὸς τοὺς φαίλους ὑπουργοῦς. Ὅταν ἐξεφώνησα τὸ «Ὑπουργοὶ ἀδέκαστοι κλπ.», οἱ Ἕλληνες κλακέο ἤρτισαν νὰ χειροκροτοῦν ζωηρῶς. Φεῦ! τὸ κοινὸν δὲν παρηκολούθησε τὰ χειροκροτήματά των. Τὸ κὸλπο δὲν εἶχε πάσει φωτιά. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐσχάθηκα τὰς ξένας αὐτὰς μεθόδους, τὰς ὁποίας εἶχα ἐφαρμοζόμενος ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας συγγραφικὰς καὶ ἠθοποικὰς κορυφὰς τῆς Ἐυρώπης, μετενόησα οὐκ ὀλίγως διὰ τὸ ὀλίθημά μου καὶ ἔκτοτε δὲν ζητῶ παρὰ τὰ εἰλικρινῆ καὶ τιμια χειροκροτήματα τῶν θεατῶν. Ὁ Ἐγκλητισμὸς εἶναι ἓνα φυτόν τοῦ ὁποῖου οὐδέποτε θὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ θεάτρα.
Τετάρτη 13 Ἰουλίου

Μετ' ἀγάπης
Μ. ΜΥΡΑΤ

Σ. C. ANDREWS Η ΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ

Δὲν τοῦ ἀπήγγησε κανεὶς! Τίποτε δὲν ἐκινήθη μεσ' στή σκιά. Ἐντούτοις εἶχε 'δει, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία, εἶχε 'δει ν' ἀνοίγεται ἡ πόρτα, καὶ νὰ διαγράφεται κάποιο σχῆμα. Ἐκτύπησε ζωηρὰ τὸ πορτόφυλλο.

— Λυποῦμαι πού σὰς ἐνόηλω, ἀλλὰ ἔχασα τὸ δρόμο...

Πάντα ἡ ἴδια σιωπὴ. Τὰ νεύρα τοῦ Βατερμπύρν δὲν δεχόταν πιά διάλειμμα. Τὸ φῶς ἐκεῖνο, σὺν παράθρηο, ἐσήμεινε ὅτι ὑπῆρχαν ἄνθρωποι, πού ἀγρυπνοῦσαν. Ἐμπήκε σ' ἓνα δωμάτιο, πού ἦταν δίχως ἄλλο ὅ διὰδρομος. Ἦσαν ἐκεῖ πόρτες πολ- λές, καὶ μιὰ μισανοικτὴ... αὐτὴ ἦταν τοῦ φωτισμένου δωματίου! καὶ ἀπὸ τὸ μισάνοιγμά της ἐμάντευε κανεὶς τίς ἄλλες. Διευθύνθηκε σ' αὐτήν.

— Μὲ συγχωρεῖτε!... Ὑπάρχει κάποιος, ὑποθέτω...

Καὶ καθὼς ἐκτύπησε τὰ δάκτυλά του... ἡ πόρτα ἀνοίξε δλόπλατα, καὶ φάνηκε μιὰ μεγάλη τετράγωνη σάλα.

Μὲ μιὰ μπιτὰ, πού ἔρριξε ἀθελά του ὀλόγυρα... εἶδε κηρὰ πού ἔκαιαν στοὺς τοίχους, ἀντικρὺ ἀπ' τὴ θερμάστρα, καὶ ἀντελήφθη ὅτι ἡ σάλα ἦταν ἄδεια. Μιὰ δεύτερη μπιτὰ τοῦ ἔφερε μιὰ ἀλλόκοτη ἀνησυχία, γιατί ἡ συνολικὴ ὄψις αὐτοῦ τοῦ δωματίου τοῦ φάνηκε πολὺ περιεργὴ ἀλλὰ καὶ γνώριμη. Καὶ ἐκατάλαβε: ὡς χρῶμα, ἐπιπλώσις, τρεξιθέτησις... ἦτο δωμάτιο περασμένης ἐποχῆς—ἄρα περιεργῶ. Καὶ ἦταν καὶ ἀπαράλλακτο μετὰ τὴν σκηνογραφία, στὴν ὁποῖαν εἶχε παίξει ἐκείνη τὴ βραδυάν!—ἄρα γνώριμο.

Ἡ ἀπόκάλυψις αὐτὴ, ἀν καὶ τὸν ἐξέπληξε, δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ προχωρήσῃ. Καὶ πρὶν τὸ καταλάβῃ, βρέθηκε σὺν κέντρο τοῦ δωματίου, πού τὸ αἰσθάνοτανε κανεὶς γιὰ ἀκατοίχητο, μ' ὄλες τίς ἀναμμένες του λαμπάδες, τὴν ἀκαταστασία τῶν μαξιλαριῶν ἐπάνω σὺν σοφᾶ, καὶ μ' ὄλον πού ἀνάμεσα ἀπὸ μιὰ ψηλὴ πολθρόνα, κοντὰ στὴ στυπὴν θερμάστρα, ἀπλῶν- νονταν κάτι διαφανῆ καὶ ἐλαφρὰ, πού ἔμοιαζε με σάρκα. Ἀσφαλῶς ἔκανε πολὺ κρύο, γιατί ἓνα ῥίγος παγερό, ἀπότομο, διεπέρασε τὸ κορμί τοῦ Βατερμπύρν, ἐνῶ ἐπρόσεχε, σὺν ἀντικρυνῶ τῆς θερμάστρας τοῦτο, ἓνα θαλαμίσκο, ἓνα εἶδος μυχοῦ, πού ἔκλεινε ἓνα παραπέτασμα κατακόκκινο, πέφτοντας σὺν βαρεῖες δλόσιες πτυχές, ἀπὸ τὸ ταβάνι ὡς τὸ πάτωμα.

Τί ἦταν πίσω ἀπὸ τὸ παραπέτασμα ἐκεῖνο; Ὁ πόθος νὰ μάθῃ τοῦ καρφώθηκε τόσο ἐπιτακτικὰ, ὅστε ἐχρειάστηκε νὰ κοπιᾶσῃ, γιὰ νὰ μὴν ὀρμήσῃ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶδε μιὰ εἰκόνα ἐπ' ἀπ' τὴν θερμάστρα. Ἦταν μιὰ ὄραία νέα ὄχι παραπάνω ἀπὸ 16 ἐτῶν. Ἦταν σφηνωμένη μέσα σὺν μιὰ λευκὴ ρόμπα, με ψηλὴ μέση, σὺν ἐκείνης πού φοροῦσαν

πρὸ πενήτηνταετίας. Ἐκρατοῦσε κ' ἓνα μεγάλο μπουκέτο τριαντάφυλλα. Τὰ μαῦρα της μαλλιά πού στεφάνωναν τὸ ὑπερήφανο κεφαλάκι, πού ἐστῆριζε λαίμως μακρὺς, μ' εὐγενικὴ ἀκμψία. Τὰ κόκκινα κχιμυλωτὰ χεῖλη, σὺν χαριτωμένῳ πρόσωπο μετὰ μεγάλα μάτια, ἔχαμογελοῦσαν με τέτοια φρεσκάδα, σὺν νὰ εἶχαν ζωγραφιστῆ μόλις χθές. Ὁ Βατερμπύρν, ἀφῶ ἐθχύμασε τὴν εἰκόνα, ἐστράφη πρὸς τὸ παραπέτασμα τοῦ μυχοῦ. Γιατί ὑπῆρχε ἐκεῖ; Καὶ τί ἔκρυβε; Ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ δωματίου συνεκέντρωθηκε γι' αὐτὸν εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ! Καὶ ἡ ὄθθισις αὐτῆ τὸν μετέφερε σὺν κῦμα. Ἐδραξε τὸ παραπέτασμα...

— Σὰς εὐχόμαι τὴν καλὴν ἐσπέραν, εἶπε με γὰλη γλυκύτητα κάποια φωνή. Ὁ Βατερμπύρν ἀφήσε τὸ παραπέτασμα καὶ ἐστράφηκε ἐπάνω στὰ τακούνια του. Δὲν εἶχε ἀκούσει οὐτε βήματα οὐτε κανένα θόρυβο. Καὶ ἕμως ἡ πόρτα τώρα εὐρέθηκε κλειστὴ καὶ ἓνας ἄνθρωπος ἐστῆκετο μπροστά της. Ἀπὸ τοὺς τετράγωνους ὄμους του καὶ τὸ φάρδος τοῦ κορμοῦ ὁ Βατερμπύρν, ὑπέθεσε πού ἀρχᾶς ὅτι θὰ ἦταν κάποιος ἀθλητής! Ἀλλὰ ἔπειτα ἐνόησε ἀπ' τὸ σκελεθρωμένο δέρμα, τὸ κολλημένο στὴν καμπουρωτὴ κοκκαλένια μύτη καὶ στὶς ἄκρες τῶν σαγονιών, ἀπ' τὸ δίχως χεῖλη στόμα, ἀπ' τὰ μάτια τὰ κλεισμένα μεσ' σὺν σύμπλεγμα ἀπὸ ρυτίδες, ἀπ' τίς ἀραιεὶς τούφες τῶν ἄσπρων μαλλιών ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι κάποιος ἐσχάτογῆρος. Καὶ τότε τὸν ἐπίασε ὁ φόβος.

Στὴ μεγάλῳπτουχὴ γραβάτα, πού ἀνέβαινε ἐπάνω ἀπ' τὸ μυτερὸ πηγροῦνι, στὶς δαντέλλες τῶν μανικετιῶν, πού ἐκρεμόνταν, στὰ χέρια μετὰ τὶς ἀποσκληρυμένες φλέδες, στὰ παπούτσια μετὰ τίς μπούκλες, κάθε λεπτομέρεια τῆς φορεσιάς, ζιλε κεντητό, πανταλόνι μεταξωτό, σακκάκι μπλέ, με μεγάλο γιανὰ γυριστό... Ὁ Βατερμπύρν ἐξανάδρισκε τὸ στυλ καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ δικού του κοστουμιού. Ἀντίκρυσε τὰ μάτια τοῦ γέρου, πού ἐλαμπαν σὺν δυὸ χάλυδες, κάτω ἀπὸ βαθεῖες καμάρες, καὶ βγάζοντας μιὰ κραυγὴ ὀπισθοχώρησε.

— Σὰς εὐχόμαι καλὴν ἐσπέραν, ἐπανελάβε ὁ ἄνθρωπος, χαιρετώντας καὶ κόνοντας δυὸ βήματα.

Ὁ Βατερμπύρν συνῆλθε καὶ ἔκαμ' ἓνα βήμα, λέγοντας:

— Πρέπει, κύριε, νὰ σὰς ζητήσω συγγνώμην γιὰ τὴν παρουσία μου...

— Διόλου!

— Ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἐξηγηθῶ...

— Βεβαίως!

... Καὶ θὰ συγχωρήσετε, ἐλπίζω, τὴν ἀδικαιολόγητον ἐκ πρώτης ὄψεως ἀναίδειάν μου.

— Πῶς!...

— Δὲν ξέρω σὺν ποῖο μέρος βρισκομαι, ἐπειδὴ ἔχασα τὸ δρόμο μου.

— Ά! έχασατε τὸ δρόμο καὶ δὲν ξέρετε αὐτὸ τὸ μέρος;

— Ὁ γέρος μιλοῦσε μὲ μιὰ φωνὴ ἄτονη, μονοκόμματη καὶ τοκκισμένη, παράτονη, ὅσο καὶ ἡ ἀπλανήης λάμπρις τῶν μαυραδιῶν τοῦ μπατιού, μὲ τὴν ἔμμομον πτυχὴ τοῦ χαμόγελου στὸ πετσί τῶν παρειῶν του. Ὁ Βατερμπύρν ἔμεινε μιὰ στιγμὴ ἀναυδος. Σταυρονώντας ὁ γέρος πίσω του ἀργὰ ἀργὰ τὰ χέρι, ὑπεκλήθη.

— Ὡστε, εἶπε ἡσυχώτατα, κατὰ τύχην εὐρεθήκατε ἐδῶ;

— Ἐντελῶς τυχαίως! Εἶδα φῶς σ' αὐτὸ τὸ παράθυρο.

— Καὶ χωρὶς τὸ φῶς θὰ ἐπερνούσατε; . . . θὰ πηγαίνατε πῶς κάτω;

— Βεβαίως . . . ἢ, γιὰ νὰ ἐκφρασθῶ καλύτερα, δὲν θὰ πλησίαζα στὸ σπίτι, δὲν . . .

— Δὲν θὰ ὑποπευόσασθε ὅτι ὑπάρχει κἀν; ἔ;

— Ἀκριβῶς. Βλέποντας τὸ φωτισμένο παράθυρο ἐπῆρα τὸ δρομάκο μὲ τὸ φράκτι . . . μὲ τὴν ἰδέα ὅτι θὰ εἶχαν τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ δείξουν τὸ δρόμο μου.

— Τὸ δρόμο τοῦ; . . .

— Τοῦ Φίνσλεϋ.

— Τέτοια ὄρα! εἶν' ἀργὰ γιὰ δουλειές στὸ Φίνσλεϋ.

— Μὰ δὲν πάω γιὰ δουλειές . . . καὶ παρακαλῶ νὰ μὴν ἀποδώσατε τὴν παρουσία μου στὸ σπίτι σας αὐτὴ τὴν ὄρα παρὰ σὲ μιὰ κακότυχη κουτσαμάρα τοῦ ἀλόγου.

Ἐσυγκρατοῦσε τὸ θυμὸ του. Ἡ γελοία θέσις του θὰ ἐπεδαινόταν, ἂν δὲν τὸν πίστευαν.

— Ἐλπίζω, ἐξηκολούθησε, ὅτι θάχητε τὴν καλωσύνη νὰ μὲ πιστέψετε! Ἄν ἐτρέψωσα μέσ' στὸ σπίτι, δὲν φταιῶ ἐγώ! . . . Δὲν μ' ἄκουσαν, ἂν καὶ φώναζα . . . ἐκτύπησα . . . ἔπειτα τὴν πόρτα, τὴ βρήκα ἀνοικτὴ. Ἐβῶ ὅτι τόση ἀφέλεια ἐκ μέρους μου. . .

— Σὰς παρακαλῶ! . . . ἐξαναφώνησε ὁ γέρος.

Ἀφέλεια; φιλτατε κύριε; Μπᾶ! μοῦ κάνετε μεγάλη τιμὴ.

Ἐτραβήξε τὰ χέρια ἀπ' τὴ ράχι του καὶ κἀνοντας μιὰ ὄραία ὑπόκλιση:

— Νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι θὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτος καὶ ὅτι θὰ λάβῃ κάθε πληροφορίαν; Αὐτὸ δὲν ἀρμόζει διόλου στὸν σὶρ Γεώργιον Τρεσσιντέ.

— Σὶρ Γεώργιον Τρεσσιντέ; ἀνέκραξε ὁ Βατερμπύρν.

Ἀλλὰ μόλις πέρασε τὸ ξάφνισμά του, ἐξεκαθαρίστηκαν ὅλα γι' αὐτόν: Οἱ περίεργοι ἐκείνοι χαιρετισμοὶ καὶ τὰ χαμόγελα ἐσήμαιναν ὅτι ὁ γέρος συνόμιλητὴς του εὕρισκόνταν μέσα στὸ κοινόν, ποῦ δύο ὄρες πρὶν τὸν ἐχειροκροτοῦσε καὶ τὸν ἐπευφημοῦσε εἰς τὸ θέατρο.

(Ἀκολουθεῖ)

Μετάφρασις ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΝΙΚΑ

Αἱ μετάρρυθμίσεις τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου

Συνέντευξις μὲ τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Λυκούδη.

Θέλοντες νὰ ἔχωμεν ἀκριβῆ περιγραφὴν τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου ἀπετάθημεν πρὸς τὸν συντάξαντα τὸ σχέδιον τούτων ἀρχιτέκτονα κ. Λυκούδη, ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ ἑξῆς:

— Μοῦ ζητεῖτε πολλὰ, ἢ μᾶλλον θὰ μοῦ δώσατε σεῖς ὅλον τὸν χρόνον τοῦ φύλλου σας, ἂν θέλετε νὰ σὰς δώσω λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν μελετηθέντων ἔργων.

Δὲν πρόκειται περὶ συνήθων μεταρρυθμίσεων καὶ μεταβολῶν ποῦ γίνονται περισσότερον γιὰ διαφήμισιν, παρὰ γιὰ πρακτικὸν σκοπὸν.

Πρόκειται περὶ τελείου ἀνακαινισμοῦ τοῦ Θεάτρου, ἀνακαινισμοῦ ποῦ θὰ τὸ βγάλῃ ἀπὸ τὴν σημερινὴν του ψυχρότητα καὶ θὰ τὸ παρυσιάσῃ κέντρον συμπληθητικὸν καὶ πρακτικὸν συγχρόνως γιὰ τὸν σκοπὸν του. Μεγάλωμα εἰς τὸ διπλάσιον τῆς σκηνῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται νὰ παίζωνται τὰ δυσκολώτερα τῶν θεατρικῶν ἔργων, καὶ τελειοποιήσις ὅλων τῶν χώρων τῶν ἐξυπηρετικῶν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἀποτελεῖ τὸν ἕνα ἴσως καὶ τὸν σπουδαιότερον σκοπὸν τῶν μεταρρυθμίσεων. Ἡ αἴθουσα ἐξ ἄλλου, καταργουμένου τοῦ ὑπερῶου, ποσσιθεμένης σειρᾶς εἴκοσι *balconies* ὑπὸ τὴν πρώτην σειρὰν τῶν θεωρείων, μετατρεπομένης τῆς δευτέρας σειρᾶς εἰς ἐξέδραν καὶ τῆς τρίτης εἰς ὑπερῶον, ἀποκτᾶ τὴν ὅσιν εὐχαρίστου κέντρον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πηγαίῃ κανεὶς νὰ περάσῃ τὴν ὄραν του καὶ ὄχι ὅπως σήμερον ἀναγκαστικῶς γιὰ νὰ ἰδῇ μίαν πρώτην ἢ καλεῖν ἀστέρα τῆς τουρνέ.

— Ἡ ἐξέδρα τῆς δευτέρας σειρᾶς θὰ εἶναι θέσις λαϊκῆ;

— Ἰσα ἴσα θὰ εἶναι ἴσως ἡ καλύτερα θέσις. Ἐχουσα μάλιστα ὀπισθεν ἀνοικτόν, καὶ ὄχι ὅπως σήμερον ποῦ κατήντησε ἐργαστήριον, τὸ *foyer* θὰ εἶναι θέσις περιζήτητος.

— Ἐλέχθη ὅτι ἐλήφθη πρόνοια ἐναντίον τῆς πυρκαϊᾶς; εἶναι ἀληθές;

— Βεβαίως. Αἱ πυροσβεστικαὶ ἐγκαταστάσεις ἐμελετήθησαν τελείως. Πέντε παλώρια δεξαμεναὶ πλήρεις ὕδατος θὰ περιμένουν ἑτοιμοὶ πάντοτε τὴν στροφὴν ἐνὸς κρουνοῦ διὰ νὰ κατασβέσουν εἰς τὴν ἐναεξίν τῆς οἰανδήποτε πυρκαϊᾶν, ὅπουδήποτε τοῦ κτιρίου ἤθελον ἐκτραγῆ. Μὴ τῆ στροφὴν ταύτην καὶ μόνον τίθενται αὐτομάτως οἱ ἀντλίας εἰς κίνησιν καὶ συνεπῶς ἀμέσως θὰ δύναται νὰ προληθῇ πᾶς κίνδυνος. Ἐκτός τούτων ἐλήφθησαν εἰδικαὶ φροντίδες περὶ τῆς ἐξόδου τῶν θεατῶν καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς σκηνῆς.

— Εἶπετε ἐξόδον καὶ μᾶς ἐνθυμίσατε τὴν εἴσοδον. Ἐγινε τίποτε καὶ γι' αὐτήν;

— Ἀκριβῶς μοῦ ὑπενηθμίζετε ἕνα σπουδαιότατον σημεῖον τῶν μεταρρυθμίσεων.

Λαμβάνεται πρόνοια τῶν διὰ τοὺς προσερχομένους

ἐν καλοκαιρίᾳ ὅσον καὶ διὰ τοὺς ἐρχομένους μὲ βροχὴν ἢ ψῦχος. Ἡ εἴσοδος ἀλλάζει ριζικῶς καὶ ἐλπίζω ὅτι οἱ θεαταὶ ἀπὸ τὴν πόρταν θ' ἀρχίζουσιν νὰ καληωρίζουσιν τοὺς σκότους τὴν ἰδέαν τῶν μεταρρυθμίσεων.

— Ἐλέχθη, κύριε Λυκούδη, ὅτι ἴσως θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἐγκαταλειφθῇ τὸ ὑπάρχον καὶ νὰ γίνῃ νέον θέατρον χωρὶς νὰ γίνουσιν φυσικὰ δαπάναι διὰ μεταρρυθμίσεις; τί φρονεῖτε;

— Φρονῶ ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι λογικόν, διὰ δύο βασικοὺς λόγους. Γιὰ νὰ γίνῃ σήμερον, τὴν ἐποχὴν μας, νέον Δημοτικὸν Θέατρον δὲν εἶναι ζήτημα ἐνὸς ἢ δύο ἐκατομμυρίων μόνον· κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ μελέτη κατόπιν ἐνὸς τέτοιου ἔργου θὰ ἀπατήσῃ πολλὸν χρόνον. Ἐπειτα μὴν ξεχνᾶτε τὴν ἐκτέλεσιν ποῦ θὰ θελήσῃ καὶ αὐτὴ 3-4 ἔτη. — Αὐτὸς εἶναι ὁ ἕνας λόγος ποῦ καθιστᾶ προβληματικὴν τὴν λύσιν ταύτην.

Ἄλλὰ, καὶ ἂν πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ ἡ κατασκευὴ νέου θεάτρου, εἶναι σωστὸν νὰ μὲν ἡ προκευούσα ἐπιμακρὴν σειρὰν ἐτῶν μὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ὑπάρχοντος; Νομίζω ὄχι.

Ἡ ὄρα τῶν Θεατρῶν τὸ θέατρον ἐν διωγμῷ;

Συνέντευξις μὲ τὸν κ. Ζυμβρακάκη

Μηχανικοὶ τοῦ θεάτρου καὶ βοηθοὶ τῶν ἀπὸ τῆς 8 1)2 εὕρισκονται εἰς τὴν σκηνήν. Οἱ ἡθοποιοὶ; οἱ ὅποιοι δὲν ἐδιάζοντο πρὶν νὰ ἐνδουθῶν καὶ νὰ ἐτοιμασθῶν διὰ τὴν παράστασιν, τώρα τρέχουσιν καὶ αὐτοὶ καὶ ἀκριβῶς εἰς τὰς 9 1)2 περιμένουν ἑτοιμοὶ πίσω ἀπὸ τὸ σάλλον—φερμὲ διὰ νάβγουν εἰς τὴν σκηνήν. Κουδούνια ἀκούονται παντοῦ. Εἰς τὴν πλατεῖαν, εἰς τὰ καμαρίνια, εἰς τὴν σκηνήν—ἑτοιμοὶ—φρονάζουσιν διαρκῶς οἱ διευθυνταὶ τῆς σκηνῆς, διαρκῶς παρατηροῦν τὰ ὀρολόγια τῶν καὶ σιγολέγουν:

— Ἄχ! μωρὲ Ζυμβρακάκη . . .

Τὶς πρώτες ἡμέρας ἐπῆλθε μιὰ γενικὴ ἀναστάσις εἰς τοὺς ἡθοποιούς καὶ εἰς τὸ κοινόν. Ὁ κόσμος θέλει νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ θέατρον ἐνωρίς, ἀλλὰ θέλει νὰ μὴν πηγαίῃ καὶ ἐνωρίς. Καὶ δι' αὐτὸ ὅλα τὰδικα τὰχουν οἱ ἡθοποιοὶ, ὅπως οἱ τυπογράφοι τὶς ἀβλεψίαις τῶν συγγραφέων. Τὸ κοινόν ὅμως ἀρχίζει σιγὰ-σιγὰ νὰ συνθίξῃ. Ὀλίγιστοι καθυστεροῦν. Οἱ περισσότεροι τρέχουσιν διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν πρώτην πρᾶξιν. Οἱ ἡθοποιοὶ εἰς τὴν σκηνήν οὔτε ἀναπνοὴν παίρνουν. Καὶ ἀκούεται ἀπὸ τὰ παρασκήνια:

— Πές τα γρήγορα, Μήτσο.

— Φτάνουν, μωρὲ Τζαννέτο, αἱ ἐπαναλήψεις.

— Χτύπα κουδοῦνι ἀμέσως, Λιμπερόπουλε.

— Ὁ διάλογος τῆς δευτέρας πράξεως μὲ περισσοτέραν γοργότητα, Μύρων.

— Κουμένε Γαβριηλίδη, ἄφησε τὶς κουβέντας καὶ τὶς ἀπαντήσεις σὶς μυρωμένες ἐπιστολὰς κ' ἔλα ν' ἀνοιξομε, ἀνακράζει ὁ Σκορδύλης, — περιφερόμενος μὲ τὴν ὀδύγην του ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς σκηνῆς μὲχρι τοῦ ἄλλου.

Μία φράσις τοῦ κ. Μυράτ μ' ἔφερε πρὸς κ. Ζυμβρακάκη. Τὸν ἠρώτησα πῶς σοῦ φαίνονται, Μήτσο, τὰ οὐκάζια τοῦ Ζυμβρακάκη; Κ' ἐκείνος μ' ἀπήντησε: — Περιοριστικώτατα. Μὰς μεταχειρίζεται πολὺ ἄσχημα.

Περνάει ἀπὸ μπροστὰ μας ὁ κ. Μπάμπης Ἄννης.

— Τί θὰ πῆ αὐτὴ ἡ λογοκρισία; Γιατί δὲν βάνουν λογοκρισία καὶ στὶς ἐφημερίδες; Ὅλα στὸ θέατρο ξέσπασαν; Θὰ γράψω κανένα ἄρθρο καὶ θὰ τοὺς δείξω ἐγὼ λογοκρισίας καὶ περιορισμοί . . .

Τὸν λόγον τώρα ἔχει ὁ κ. Ζυμβρακάκης καὶ αἱ ἀστυνομικαὶ διαταγαὶ τοῦ. Τὸν εὕρισκω εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ, μόνον ἐργάζεται μετὰ τὸν ἐνοχλητικώτατον ἥλιον τῆς τετάρτης ἀπογευματινῆς ὥρας.

— Τὰ θέατρα τρέμουν, κ. Ζυμβρακάκη, οἱ ἠθοποιοὶ παραπονοῦνται, ζητοῦν αὐξήσιν ὠρῶν ἐργασίας, ἐλευθερίαν γλώσσης καὶ γάμπας.

— Ἐγὼ κύριέ μου, ἐκτελῶ ῥητὴν διαταγὴν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τὰ θέατρα καὶ ἐφαρμόζω τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις. Πρέπει νὰ μάθουν οἱ κύριοι ἠθοποιοὶ ὅτι κάθε ἡμέραν πλεῖστοι θαυμασταὶ καὶ ὑποστηρικταὶ τῶν ἤρχοντο ἐδῶ καὶ παρεπονοῦντο διὰ τὴν ὥραν τοῦ θεάτρου. Ποῦ ἠκούσθη ποτὲ θέατρον νὰ τελειώῃ στὴν 11)2 καὶ στὰς δύο μετὰ τὰ μεσάνυκτα; Ἴδου αἱ ἀστυνομικαὶ διαταγαὶ αἱ ὁποῖαι ῥητῶς ἀπαγορεύουν τὸ ξενύχτι τοῦ κοινοῦ εἰς τὰ θέατρα καθὼς καὶ τὴν σάτυραν διαφόρων προσώπων καὶ τὰς ἀσέμνους κινήσεις.

Ὁ κ. Ζυμβρακάκης μ' ἀποφέρει μίαν συλλογὴν ἀστυνομικῶν διατάξεων. Ἡ πρώτη περὶ σατύρας προσώπων, δημοσίων ἰδρυμάτων καὶ Κρατῶν ἐξεδόθη τὴν 31ην Αὐγούστου τοῦ 1895 ὑπὸ τοῦ τότε διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας Δ. Μπαϊρακτάρη. Ἡ δευτέρα περὶ τῆς ὥρας τῶν παραστάσεων ἐξεδόθη τὴν 29ην Ἀπριλίου τοῦ 1909 καὶ φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ τότε διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας καὶ νῦν Ἀντιστρατήγου κ. Μοσχοπούλου καὶ τοῦ τότε γραμματέως αὐτοῦ κ. Παλαμάρα—καθὼς καὶ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Ν. Λεβίδου.

Κατὰ τὴν προχθεσινὴν πρώτῃν τοῦ «Παπαγάλου» ἡ ἀστυνομία ἐζήτησεν τὴν μίαν καὶ ἡμισίαν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τὴν διακοπὴν τῆς παραστάσεως. Αἱ διαφοραὶ λοιπὸν ἀστυνομίας καὶ ἠθοποιῶν ὀξύνονται. Ὁ κ. Ζυμβρακάκης συνέστησεν χθὲς εἰς τὸν κ. Φύρστ ν' ἀρχίζει τὴν . . . 8ην ἐσπερινήν.

ἈΘΗΝΑΪΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Εἰς τὰ «Ὀλύμπια» παρεστάθη πρὸ ἑβδομάδος ἡ «Νόρμα». Τὸ Ἑλληνικὸν μελόδραμα, ἠμπορεῖ νὰ σημειωθῆ ἄνευ ὑπερβολῆς, ἐσημείωσεν ἕνα ἀκόμη θρίαμβον εἰς τὸ ἀνωτέρω μελόδραμα. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ, ἐκ μερῶν ἰδίως τοῦ ζεύγους Βλαχοπούλου, ὑπῆρξε θριαμβευτικὴ. Τὸ κοινὸν κατ' ἐπανάληψιν ἐχειροκρότησε τὴν κυρίαν Βλαχοπούλου καὶ τὸν κ. Μωραΐτην, ὁ ὁποῖος ἂν δὲν ἔχει σκηνηκὴν τέχνην—τί κρίμα!—ἀσφαλῶς ὁμοῦς ἔχει τὴν πλέον γοητευτικὴν καὶ συναρπαστικὴν φωνήν. Μετὰ τὴν παράστασιν τῆς «Νόρμας» τὸ Ἑλληνικὸν μελόδραμα ἐπρόκειτο νὰ μεταβῆ εἰς τὰς Πάτρας. Πρὸς τοῦτο μάλιστα ἦλθεν ἐκ Πατρῶν ὁ θεατρὸν κ. Κωνστ. Ψημένο. Διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους ὁμοῦς λόγους ἡ μετάβασις τοῦ μελοδράματος εἰς τὰς Πάτρας δὲν ἐπραγματοποιήθη, ὅπως δὲν ἐπραγματοποιήθη καὶ ἡ συνέχεια τῶν παραστάσεων εἰς τὸ θέατρον «Ὀλύμπια». Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πρόσωπα τοῦ μελοδράματος ἀναπαύονται. Ἐπαναλαμβάνεται ἀράγε ἡ τραγικὴ ἱστορία τῆς διαλύσεώς του; Θὰ εἶναι πολὺ λυπηρὸν.

— Εἰς τὰ θέατρα Κοτοπούλη καὶ Κυβέλης παίζονται μετὰ τὴν πλέον ἀσφυκτικὴν συγκέντρωσιν, εἰς τὸ πρῶτον τὰ «Παναθηναῖα» καὶ εἰς τὸ δεύτερον τὸ «Κοιρέλι». Φαίνεται ὅτι τὸ «Κοιρέλι» θὰ ἔχη τὴν τύχην τῆς «Ἀγνώστου», διότι αἱ εἰσοράξεις τοῦ κάθε βραδύ καὶ αὐξάνουν.

— Εἰς τὴν ὀπερέταν Παπαϊωάννου ἐπαυλῆθη τὴν περασμένην Δευτέρα τὸ «Πικ-Νικ» τοῦ κ. Σακελλαρίδου. Καὶ τὶς τρεῖς βραδιὰς τὸ θέατρον ἦτο κατὰ μέτρον κόσμου, ὡσάν νὰ ἐπρόκειτο περὶ πρώτης. Εἰς τὴν ὀπερέταν αὐτὴν ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν ἡ Ἰταλίς καλλιτέχνης κ. Ἄλμπα Μοντίνη, ἡ ὁποία ἐχειροκροτήθη κατ' ἐπανάληψιν καὶ μετὰ ἐνθουσιασμόν.

— Εἰς τὴν αὐτὴν ὀπερέταν μετ' ἐπιτυχίαν ἔπαιξε τὸν ρόλον τῆς Νίνιας τὴν περασμένην Τετάρτη ἡ κυρία Φλόρα Κανδηλάκη.

— Εἰς τὸ «Σιφιρ-Φιλέρ» διαρκῶς προστίθενται νέα σκηναί.

— Ὁ θίασος τῆς κ. Φωφῶς Γεωργιάδου εἰς τὸ «Πανελληνιον» ἔπαιξε τὴν περασμένην Κυριακὴν τὸν «Ἀρμισθρονον» καὶ τὴν Τρίτην τὰ «Ἐρεΐτια» τοῦ κ. Β. Ἡλιάδου. Τὸ δεύτερον ἔργον εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὴν περσινὴν τοῦ ἐπιτυχίαν. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἦτο εὐτυχέστερον πέτυχε. Παρεστάθη ἄνευ διαβάσεως ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους ἠθοποιούς, ἐξαιρέσει πάντοτε τῆς κυρίας Γεωργιάδου, καὶ μετὰ σχόλια τῶν ἠθοποιῶν καὶ τοῦ μηχανικοῦ τῆς σκηνης.

— Ἡ κυρία Ἀγνή Ρεζάν, καίτοι ἀνέροσσε τελείως, ἐν τούτοις ἐξαικολοθεῖ νὰ παίξῃ εἰς τὸ θέατρον τῆς τὸν «γηραιὸν Ζουζούκη» τοῦ κ. Κυριακοῦ. Πιστεύσατέ το, κυρία Ἀγνή, ὁ κόσμος περιμένει ἀπὸ σᾶς ἐφέτος κάτι ἐξαιρετικόν, ἀφοῦ ἔχετε καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν συνεργασίαν τοῦ κ. Λουδοβίκου Λούη, ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν ἄλλοτε τοῦ Βασιλικοῦ θεάτρου καὶ τοῦ θεάτρου τῆς Κοτοπούλη.

— Εἰς τὸ θεατρικὸν τοῦ Θησείου παρεστάθη πρὸ ἡμερῶν ἡ «Σάτυρα τοῦ 1916», ἐπιθεώρησις τοῦ νεοῦ κ. Δραγάση.

— Σιγά-σιγά ἡ Ἀλυσίδα ἐρημώνεται ἀπὸ τοὺς καλυτέρους τῆς ἠθοποιούς. Ὅλοι κατέρχονται καὶ ἀνέρχονται πρὸς τὰ κεντρικὰ θέατρα. Αὐτὸ λέγεται πρόοδος τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ μας προκηρύσσεται διαγωνισμὸς συγγραφῆς μονοπράκτου δράματος καὶ κωμωδίας μετὰ ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν. Ἡ προθεσμία τῆς ὑποβολῆς τῶν ἔργων λήγει τὴν 31 Αὐγούστου τρ. ἔτους. Τὰ βραβευθησόμενα δύο ἔργα θὰ παρασταθοῦν, ἐνεργείᾳ τοῦ περιοδικοῦ, εἰς ἕνα τῶν κεντρικῶν θεάτρων μας, θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ περιοδικὸν καὶ κατόπιν θὰ ἐκδοθοῦν μετὰ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέως, εἰς ἰδιαιτέρον βιβλίον.

Οἱ συγγραφεῖς παρακαλοῦνται νὰ στείλουν ἐντὸς κλειστοῦ φακέλου τὴν φωτογραφίαν των ἐπὶ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχη τετὴ καθαρότατα ἢ ἰδιόχειρος ὑπογραφή των. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ φακέλου δι' ἐξοδαῦ πηρεσίας καὶ ταχυδρομικὰ πρέπει νὰ τεθοῦν μίᾳς δραχμῆς γραμματόσημα.